

PODSUMOWANIE PRAC MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI

13 GRUDNIA 2023 – 23 LIPCA 2025

RAPORT MINISTRA ADAMA BODNARA

Ministerstwo
Sprawiedliwości

Niezwykłe intensywne miesiące – o pracy zespołowej dla wymiaru sprawiedliwości

Wszystkie opisane w niniejszym raporcie działania Ministerstwa Sprawiedliwości są możliwe dzięki pełnemu zaangażowaniu i oddaniu wszystkich osób pracujących w Ministerstwie Sprawiedliwości czy na jego rzecz. Ministerstwo Sprawiedliwości to duża struktura organizacyjna, kierowana – oprócz Ministra – przez czterech wiceministrów i Dyrektora Generalnego. Na co dzień na pomyślność działań Ministerstwa pracuje ok. 1200 osób.

Ponadto należy docenić ponad 200 osób pracujących w charakterze doradców i ekspertów zewnętrznych. Prace Ministerstwa są również ściśle powiązane z działalnością Służby Więziennej oraz instytucji naukowych i wspierających. Wszystkimi tymi osobami kieruje przekonanie, że możliwe jest naprawienie polskiego wymiaru sprawiedliwości, stopniowe przywracanie praworządności, dążenie do większej sprawności działania instytucji publicznych oraz budowanie lojalnych związków z Unią Europejską.

Wymaga to determinacji, cierpliwości, nieustępliwości oraz codziennej sprawczości.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI
ADAM BODNAR

1 Ustawy

1.1. Ustawy uchwalone przez Sejm RP i podpisane przez Prezydenta

- Ustawa z dnia 24 stycznia 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej do wzmocnionej współpracy w zakresie Prokuratury Europejskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 304)

Ustawa z dnia 24 stycznia 2025 r. wprowadziła zmiany w obowiązujących aktach prawnych, tworząc podstawy prawne umożliwiające pełną współpracę polskich organów ścigania z Prokuraturą Europejską, a także określając zasady jej funkcjonowania. Ustawa pozwoliła na otwarcie pierwszych biur Prokuratury Europejskiej w Polsce (w Warszawie, a od 16 czerwca 2025 r. w Katowicach).

- Ustawa z dnia 6 marca 2025 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych - zasady delegowania sędziów (Dz.U. 2025 poz. 526)

Ustawa zapewniła obiektywne przesłanki i transparentność procedur delegowania sędziów do orzekania w innych sądach, a także odwołania ich z delegacji. Ustawa stanowi wykonanie wyroku TSUE.

- Ustawa z 24 stycznia 2025 r. o zmianie ustawy o Służbie Więziennej – pracownicy cywilni na kierowniczych stanowiskach (Dz.U. 2025 poz. 240)

Ustawa przewiduje możliwość zatrudniania pracowników cywilnych na stanowiskach zastępców kierowników jednostek organizacyjnych Służby Więziennej.

- Ustawa z dnia 9 maja 2025 r. o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw - zniesienie Inspektoratu Wewnętrznego Służby Więziennej (Dz.U. 2025 poz. 820)

Ustawa dotyczy likwidacji Inspektoratu Wewnętrznego Służby Więziennej – służby specjalnej funkcjonującej w ramach struktury więziennictwa. Zadania w tym zakresie może wykonywać Policja.

- Ustawa z dnia 24 czerwca 2025 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2025 poz. 897)

Wydłużenie terminu do złożenia przez małżonka rozwiedzionego oświadczenia o powrocie do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa, z 3 miesięcy do 1 roku. Ustawa wejdzie w życie 8 października 2025 r.

1.2. Ustawy uchwalone przez Sejm i oczekujące na podpis Prezydenta

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych (druk nr 1244)

Projekt ustawy umożliwia komornikom i asesorom wykonywanie zawodu do 70. roku życia (obecnie 65.) oraz eliminuje sześćioletni asesurę komorniczą, dzięki czemu asesorzy zyskają elastyczność w planowaniu kariery, a system egzekucyjny - stabilność kadrową. Obecny limit często zmuszał wykwalifikowane osoby do rezygnacji z zawodu.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej - reforma Akademii Wymiaru Sprawiedliwości (druk nr 1243)

Projekt ustawy przekształca Akademię Wymiaru Sprawiedliwości w Akademię Służby Więziennej, na wzór innych uczelni wyższych działających na rzecz służb mundurowych. Przede wszystkim jednak przywraca związek szkoły ze Służbą Więzienną i jej potrzebami. Ze zmianą nazwy, jak również z nowymi zasadami powoływania Rektora związane jest wygaszenie kadencji Rektora i Senatu dotychczasowej Akademii Wymiaru Sprawiedliwości oraz zobligowane przepisami pilne wyznaczenie nowego Rektora, a także przeprowadzenie wyborów do Senatu uczelni.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo restrukturyzacyjne oraz ustawy – Prawo upadłościowe (druk nr 1263)

Projekt ustawy stanowi implementację Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów. Jest to tzw. dyrektywa „drugiej szansy”.

1.3. Ustawy uchwalone przez Sejm RP i zakwestionowane przez Prezydenta

- Ustawa z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (druk nr 219)

Ustawa przewiduje wybór sędziów-członków Krajowej Rady Sądownictwa przez innych sędziów w powszechnych i transparentnych wyborach nadzorowanych przez Państwową Komisję Wyborczą. Ustawa została w sierpniu 2024 r. skierowana przez prezydenta Andrzeja Dudę do TK w trybie kontroli prewencyjnej. Nie mogła zatem wejść w życie. Ustawa była poddana analizie przez Komisję Wenecką. Sejm RP 20 grudnia 2023 r. podjął uchwałę w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego w kontekście pozycji ustrojowej oraz funkcji Krajowej Rady Sądownictwa w demokratycznym państwie prawnym.

- Ustawa z dnia 13 września 2024 r. o Trybunale Konstytucyjnym (druk nr 253) oraz ustawa z dnia 13 września 2024 r.- przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym (druk nr 254)

Projekt ustawy o Trybunale Konstytucyjnym powstał na podstawie projektu obywatelskiego. Wprowadza gwarancje niezależności politycznej Trybunału (m.in. poprzez wprowadzenie kwalifikowanej większości 3/5 głosów w wyborach sędziów Trybunału przez Sejm lub tymczasowego, czteroletniego zakazu obejmowania stanowisk sędziowskich Trybunału przez osoby pełniące określone funkcje polityczne). Projekt został przedstawiony jako projekt poselski, popierany przez wszystkie środowiska polityczne tworzące Koalicję 15 Października. Ministerstwo Sprawiedliwości odgrywało w tym procesie istotną rolę koordynacyjną i merytoryczną. 7 października 2024 r. Prezydent RP skierował obie ustawy do Trybunału Konstytucyjnego w trybie kontroli prewencyjnej, w związku z czym ustawy nie weszły w życie. Sejm RP podjął 6 marca 2024 r. uchwałę w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego.

- Ustawa z dnia 6 marca 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny – ochrona przed mową nienawiści (druk nr 876)

Nowelizacja Kodeksu karnego poszerza katalog cech chronionych w związku z przestępstwami popełnianymi z nienawiści – obejmuje wiek, płeć, niepełnosprawność oraz orientację seksualną (oprócz dotychczas chronionych: przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej oraz bezwyznaniowości). Oznacza to, że przestępstwa z nienawiści wobec tych cech będą ścigane z urzędu, bez konieczności składania prywatnego aktu oskarżenia. Prezydent skierował ustawę do TK, w związku z czym nie weszła ona w życie.

1.4. Ustawy przyjęte przez Radę Ministrów i będące przedmiotem prac Parlamentu

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1264)

Projekt ustawy pozwala profesjonalnym pełnomocnikom na komunikację z sądem w sprawach karnych poprzez Portal Informacyjny. Projekt przyjęty przez Sejm i skierowany do prac w Senacie.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym oraz ustawy - Prawo oświatowe – nowelizacja ustawy Kamilka (druk nr 1381)

Projekt ustawy przewiduje szereg rozwiązań upraszczających proces weryfikacji osób pracujących lub posiadających kontakt z dziećmi. W przypadku niektórych grup zawodowych określa zasady zwolnienia z opłat. Zwiększa także uprawnienia zespołu ds. analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. 10 czerwca 2025 r. projekt ustawy został przyjęty przez Radę Ministrów. Pierwsze czytanie projektu ustawy odbyło się 10 i 23 lipca 2025 r. na Komisji do Spraw Deregulacji oraz Komisji do Spraw Dzieci i Młodzieży.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (druk nr 1202)

Projekt ustawy przewiduje rozwiązania zwiększające dostępność systemu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz bardziej efektywne wykorzystanie środków przeznaczanych na tę pomoc. Chodzi m.in. o wprowadzenie możliwości udzielania porad zdalnych osobom uprawnionym.

Projekt przyjęty przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka 10 lipca 2025 r.

- Pakiet ustaw dotyczących elektronicznej postępowania sądowych
 - *Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1304).*

Projekt ustawy pozwala profesjonalnym pełnomocnikom na komunikację z sądem w sprawach cywilnych poprzez Portal Informacyjny. Dodatkowo reguluje kwestie związane z zatwierdzaniem ugód przez sądy oraz obligatoryjne skierowanie przez sąd na mediację w niektórych kategoriach spraw (obligatoryjne skierowanie do mediacji spraw z zakresu umowy o roboty budowlane). Projekt ustawy przyjęty po pierwszym

czytaniu przez Komisję Nadzwyczajną do spraw zmian w kodyfikacjach na posiedzeniu 9 lipca 2025 r.

- *Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1311)*

Projekt ustawy przewiduje zniesienie obowiązku publikacji w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (MSiG) wpisów dokonywanych w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS). Projekt zakłada również wprowadzenie szczególnego trybu umożliwiającego podmiotom publicznym oraz podmiotom realizującym zadania publiczne dostęp do danych z KRS za pośrednictwem usług sieciowych, w szczególności poprzez interfejsy API. Projekt wprowadza również wyłącznie elektroniczną drogę do składania wniosków o wpis do rejestru NGOs i SPZOZ. Projekt ustawy jest po pierwszym czytaniu i został skierowany do Komisji do Spraw Deregulacji oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

- *Projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk nr 1242).*

Projekt ustawy przewiduje obniżenie górnej granicy stosunkowej opłaty sądowej od pisma z kwoty 200.000,00 zł (dwieście tysięcy złotych) do 100.000,00 zł (sto tysięcy złotych).

Ponadto wyłącza obowiązek wykazania przez spółkę kapitałową, wnoszącą o zwolnienie od kosztów sądowych, że także jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Pierwsze czytanie projektu odbyło się w dniu 20 maja 2025 r. w Komisji do Spraw Deregulacji. Projekt ustawy przyjęty po pierwszym czytaniu przez Komisję do Spraw Deregulacji na posiedzeniu 8 lipca 2025 r.

- *Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego (druk nr 1451)*

Projekt ma na celu skuteczniejsze zwalczanie przestępstw drogowych, szczególnie tych stwarzających zagrożenie dla innych uczestników ruchu drogowego. Został przygotowany we współpracy z MSWiA, Komendą Główną Policji oraz Ministerstwem Infrastruktury. Projekt ustawy został 12 czerwca 2025 r. przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów. W dniu 13 czerwca 2025 r. wystąpiono do Rządowego Centrum Legislacji o zwolnienie z obowiązku rozpatrzenia przez komisję prawniczą. 22 lipca 2025 r. odbyło się pierwsze czytanie na posiedzeniu Sejmu i projekt ustawy skierowano do rozpatrzenia przez Komisję Nadzwyczajną do spraw zmian w kodyfikacjach.

- *Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw – tzw. ustawa techniczna (UD153)*

Projekt ustawy jest ukierunkowany na dokonanie niezbędnych zmian lub wyeliminowanie wprowadzonych w ostatnich latach regulacji najbardziej kontrowersyjnych, sprzecznych z normami konstytucyjnymi i międzynarodowymi oraz naruszających standard racjonalnego oraz zgodnego z Konstytucją RP tworzenia prawa, również w kontekście potrzeby przywrócenia zasad praworządności. Projekt przeszedł przez kompleksowe konsultacje społeczne i międzyresortowe. Został w całości przygotowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece (druk nr 1444)

Projekt ustawy zmierza do przyspieszenia postępowań poprzez umożliwienie składania przez spadkobierców za pośrednictwem notariuszy - przy użyciu systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe - wniosków o wpis do księgi wieczystej w celu ujawnienia przejścia prawa własności nieruchomości wskutek dziedziczenia, stwierdzonego aktem poświadczenia dziedziczenia. 7 lipca 2025 r. projekt skierowano do pierwszego czytania do Komisji do Spraw Deregulacji oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks spółek handlowych, ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary oraz ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (druk nr 1440)

Zgodnie z uzasadnieniem projekt w zakresie zmiany Kodeksu spółek handlowych zakłada wyeliminowanie kary pozbawienia wolności za nie zgłoszenie wniosku o upadłość spółki handlowej - pozostawione będą zagrożenia w postaci kary grzywny albo kary ograniczenia wolności. Ponadto projekt wprowadza większą swobodę dla sądów jeśli chodzi o orzekanie dotyczące osób, które zarządzają spółkami, wprowadza nowy tryb konsensualnego postępowania wobec firm oraz zmienia przepisy dotyczące przeciwdziałaniu praniu pieniędzy poprzez wyłączenie odpowiedzialności karnej za błędne zgłoszenie, zamiast tego możliwa będzie kara administracyjna w wysokości do 1 mln zł. Nowe przepisy realizują działania deregulacyjne rządu. 22 lipca 2025 r. odbyło się pierwsze czytanie na posiedzeniu Sejmu i 23 lipca 2025 r. projekt ustawy skierowano do rozpatrzenia przez Komisję do Spraw Deregulacji oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk nr 1432)

Projekt zakłada uproszczenie regulacji związanych z postępowaniem przed sądami administracyjnymi, a także wprowadzenie instytucji *amicus curiae* („przyjaciół sądu”), dzięki której sąd administracyjny będzie mógł się zwrócić do organizacji społecznej lub organu administracji publicznej o przedstawienie sądowi istotnego dla sprawy poglądu, jeżeli sąd uzna to za przydatne do wyjaśnienia istotnych wątpliwości i nie spowoduje to nadmiernego przedłużenia postępowania w sprawie. 7 lipca 2025 r. projekt ustawy skierowano do pierwszego czytania w Komisji do Spraw Deregulacji oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Pierwsze czytanie odbędzie się w dniu 25 lipca br.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego - Dokumentowanie okazania w prawie karnym (druk nr 1402)

Projekt dotyczy nowych zasad dokumentowania procedury okazania w postępowaniu karnym. Przyjęte przepisy na wydanie rozporządzenia, które wprowadzi obowiązek dołączenia do protokołu zdjęć osób okazywanych. Dzięki temu zostaną lepiej zabezpieczone prawa osób uczestniczących w procesie zarówno osób okazywanych, jak i rozpoznających. Nowe przepisy realizują działania deregulacyjne rządu. Po pierwszym czytaniu na posiedzeniu Sejmu w dniu 9 lipca 2025 r. projekt ustawy skierowano do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny - Elastyczniejsze przepisy o zatwierdzaniu podwykonawców (druk nr 1425)

Projekt dotyczy umożliwienia stronom umowy o roboty budowlane uelastycznienia terminu na złożenie sprzeciwu wobec podwykonawcy, przy jednoczesnym zachowaniu funkcji ochronnej przepisów dotyczących solidarnej odpowiedzialności inwestora (obecnie termin ten wynosi 30 dni i ma charakter bezwzględnie obowiązujący). Nowe przepisy realizują działania deregulacyjne rządu. Po pierwszym czytaniu na posiedzeniu w dniu 22 lipca 2025 r. projekt ustawy skierowano do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (druk nr 1442)

Realizacja postulatu deregulacyjnego zgłoszonego przez stronę społeczną dotyczącego wprowadzenia licytacji elektronicznej. Proponowana nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego zmierza do odwrócenia dotychczasowej zasady i przyznania priorytetu licytacji elektronicznej w egzekucji z nieruchomości. Po pierwszym czytaniu na posiedzeniu w dniu 22 lipca 2025 r. projekt ustawy skierowano do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.

1.5. Ustawy wpisane do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw - rozdzielenie urzędu Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego (UD95)

Projekt ustawy reguluje rozdzielenie funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości, utworzenie Krajowej Rady Prokuratury oraz utworzenie Rady Społecznej przy Prokuratorze Generalnym. Projekt został pozytywnie oceniony przez Komisję Wenecką w opinii z dnia 14 października 2024 r. Projekt czeka na przyjęcie przez Radę Ministrów.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw – rozwód pozasądowy (UDER24)

Projekt ustawy ma na celu wprowadzenie do prawa polskiego – na wzór unormowań obowiązujących w innych państwach – możliwości pozasądowego rozwiązania małżeństwa (rozvodu pozasądowego). Założenia do projektu przygotowała Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego. Projekt był przedmiotem rozpatrzenia Stałego Komitetu Rady Ministrów w dniu 12 czerwca 2025 r. Prawdopodobny termin rozpatrzenia przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego 30 lipca 2025 r.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny - zwiększenie odpowiedzialności za naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariuszy publicznych (UD223)

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie do Kodeksu Karnego dwóch kwalifikowanych typów przestępstw związanych z narażeniem na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Proponowane zmiany mają na celu zwiększenie ochrony funkcjonariuszy publicznych oraz osób, które – choć nie posiadają formalnego statusu funkcjonariusza – narażają swoje zdrowie i życie w celu ochrony porządku publicznego i ratowania innych ludzi. Projekt skierowany na Stały Komitet Rady Ministrów.

- Projekt ustawy o ochronie osób uczestniczących w debacie publicznej przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi (UC94)

Projekt ustawy ma na celu wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi („strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej”, tzw. SLAPPy). Projekt został przygotowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego. 26 maja 2025 r. projekt ustawy skierowany do zaopiniowania Rady Europy. 16 maja 2025 r. przekazana została opinia przez Radę Europy.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (UD227)

Celem projektu ustawy jest objęcie regulacją ustawy spraw immunitetowych sędziów i prokuratorów oraz spraw karnych wykonawczych (usunięcie obecnego wyłączenia), uproszczenie wymogów formalnych dotyczących skargi, podwyższenie sum wypłacanych na wnioski uprawnionego w przypadku uwzględnienia skargi, wprowadzenie przepisów służących przyspieszeniu rozpoznawania skarg, ewentualnie wprowadzenie przepisów dotyczących odpowiedzialności regresowej w przypadku wypłacenia kwot w razie uwzględnienia skargi. Projekt ustawy jest na etapie uzgodnień i konsultacji.

- Projekt ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji (UD80).

Projekt ustawy przewiduje zastąpienie instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji. Projekt został przygotowany w wyniku współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz z Komisją Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego. Przeszedł wymagane konsultacje i uzgodnienia, obecnie rozpatrywany przez Komitet Rady Ministrów do Spraw Cyfryzacji (do końca lipca 2025 r.) i Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego (30 lipca 2025 r.).

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (UD30).

Projekt ustawy przewiduje zmiany w prawie spadkowym, w tym m.in. wprowadzenie instytucji tzw. testamentu audiowizualnego. Projekt przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości, po etapie uzgodnień i konsultacji został zaopiniowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego na posiedzeniu 2 lipca 2025 r. Do końca lipca 2025 r. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego przekaże projekt do Departamentu Prawa Cywilnego i Gospodarczego.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (UD152)

Projekt ustawy przewiduje zwiększenie bezpieczeństwa obrotu prawnego-gospodarczego, a także dalsze dostosowanie obowiązujących regulacji do zmian będących skutkiem powszechnej dematerializacji akcji. Projekt po etapie uzgodnień i konsultacji.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o rzeczach znalezionych oraz ustawy - Kodeks cywilny (UD150).

Projekt ustawy przewiduje aktualizację przepisów dotyczących postępowania z rzeczami znalezionymi, po 9 latach od wejścia w życie obecnej regulacji. Został przygotowany przy uwzględnieniu raportu Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości oraz doświadczeń samorządowców. Projekt został zatwierdzony przez Stały Komitet Rady Ministrów 26 czerwca 2025 r. 30 czerwca 2025 r. projekt skierowano do RCL z wnioskiem o rozpatrzenie przez Komisję Prawniczą. 16 lipca 2025 r. projekt ustawy został zwolniony (z zastrzeżeniem) z obowiązku rozpatrzenia przez komisję prawniczą i jest przygotowywany do skierowania do rozpatrzenia przez Radę Ministrów.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (UC63)

Projekt ustawy przewiduje wdrożenie Dyrektywy (UE) 2022/2381 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów spółek giełdowych oraz powiązanych środków (Dyrektywa „*Women on Boards*”). Projekt ustawy czeka na ponowne zatwierdzenie przez Komitet Stały Rady Ministrów.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz ustawy prawo o ruchu drogowym (UD13)

Projekt ustawy przewiduje zmiany regulujące status wygasłego zastawu rejestrowego. Jest na etapie prac komisji prawniczej.

- Projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących zawartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego (UD184)

Projekt ustawy stanowi reakcję na obecną sytuację, w której – ze względu na wpływ do sądów w stosunkowo krótkim czasie licznych spraw dotyczących zawartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego – w sposób istotny przedłużył się czas oczekiwania na rozpoznanie spraw przez sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne. Projekt został przygotowany we współpracy z Komisją Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego. Skierowany na Komitet Stały Rady Ministrów. Planowany termin rozpatrzenia projektu to 24 lipca 2025 r.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw – zwiększenie wykorzystania dozoru elektronicznego (UD194)

Projekt ustawy zawiera rozwiązania usprawniające postępowania karne wykonawcze przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia i poszanowania praw skazanych (m.in. poszerzenie stosowania systemu dozoru elektronicznego, uchylenie opłat za sprzęt elektryczny, wydłużenie terminu do złożenia skargi, zmiana zasad prewencyjnego używania środków przymusu bezpośredniego). Projekt przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów i rozpatrzony przez komisję prawniczą; został skierowany na Radę Ministrów.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń oraz ustawy - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia – podpalenia (UD243)

Projekt ustawy dąży do zminimalizowania zagrożeń pożarowych. Poprzez lepsze korzystanie z odpowiedzialności wykroczeniowej pozwoli na skuteczniejszą walkę z niebezpiecznymi działaniami, polegającymi między innymi na tworzeniu zagrożenia pożarowego i wypalaniu traw. Projekt skierowany na Komitet Stały Rady Ministrów.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw – samorząd sędziowski (UD206)

Celem projektu jest reaktywacja samorządu sądowego oraz przywrócenia standardów konstytucyjnych i międzynarodowych w systemie postępowanie dyscyplinarnego wobec sędziów. Projekt ustawy przewiduje likwidację specjalnych deliktów wprowadzonych „ustawą kagańcową” umożliwiającą karanie sędziów za treść orzeczeń, a także za występowanie z pytaniami prejudycjalnymi i za testowanie prawidłowości statusu innych sędziów. Projekt po etapie uzgodnień i konsultacji.

- Projekt ustawy o mediatorach sądowych, akredytowanych ośrodkach mediacyjnych i Krajowym Rejestrze Mediatorów (UD237)

Projekt ustawy stanowi kompleksową reformę mediacji w Polsce, m.in. poprzez uregulowanie zawodu mediatora i wprowadzenie Krajowego Rejestru Mediatorów. Projekt jest po uzgodnieniach wewnątrzresortowych.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (UDER49)

Projekt ustawy zawiera rozwiązania w zakresie sposobu prowadzenia akt rejestrowych, postępowań przymuszających do złożenia dokumentów finansowych, postępowań o rozwiązanie podmiotu wpisanego do Rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego, przekazywania przez sądy rejestrowe informacji wymaganych przez ustawę z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Projekt znajduje się na etapie uzgodnień wewnętrznych.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym, ustawy o Policji, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy - Kodeks karny skarbowy (UC57)

Projekt ustawy dotyczy implementacji do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/884 z dnia 17 kwietnia 2019 oraz umożliwienie stosowania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/816 z dnia 17 kwietnia 2019 r. ustanawiającego scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN). Nowelizacja przepisów ma umożliwić przekazywanie przez Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego danych osobowych (dane alfa i biometryczne) skazanych obywateli państw trzecich do centralnej bazy danych systemu ECRIS-TCN. Wdrożenie systemu ECRIS-TCN to zwiększenie bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce i całej Unii Europejskiej. Projekt ustawy na etapie Komitetu do Spraw Europejskich.

➤ Ustawa o biegłych sądowych (UD265)

Projekt ustawy reguluje problematykę ustanawiania biegłych w sposób zapewniający dostęp do wysoko kwalifikowanego korpusu ekspertów, co ma usprawnić tok postępowań sądowych oraz postępowań przygotowawczych. Projekt został przygotowany przez zespół ekspertów pod kierownictwem Pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości ds. reformy biegłych sądowych, prof. Tadeusza Tomaszewskiego.

➤ Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (UD261)

Projekt ustawy przewiduje znaczące zmiany w procedurze cywilnej, naprawiając błędy systemowe z ostatnich lat. Projekt został w całości przygotowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego.

➤ Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (UC103)

Projekt ustawy zakłada przywrócenie zgodności polskiego prawa z postanowieniami Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (dalej „Konwencja haska z 1980 r.”), zagwarantowanie skuteczności stosowania jej przepisów oraz zapewnienie zgodności z bezpośrednio stosowanym w polskim porządku prawnym rozporządzeniem Rady (WE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona) (dalej „Bruksela II TER” lub „rozporządzenie 2019/1111”), a także dostosowanie do wymogów wskazanych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej „TSUE”) z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie C-638/22 PPU. Projekt jest na etapie uzgodnień, konsultacji i opiniowania.

➤ Projekt ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych (264).

Projekt ustawy usprawnia proces egzaminowania aplikantów kuratorskich (w tym poprzez umożliwienie, za zgodą Ministra, skrócenia aplikacji kuratorskiej w indywidualnych przypadkach). Rozwiązania stanowią również odpowiedź na oczekiwania dot. sprawniejszego nadzoru administracyjnego nad kuratorską służbą sądową oraz regulują kwestie identyfikacji kuratorów sądowych (tj. legitymacji służbowych). Projektowana regulacja stanowi odpowiedź na postulaty środowiska oraz wątpliwości związane z wykonywaniem zawodu. Czekają na wpis do wykazu prac rządu.

➤ Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe (UD260).

Projekt został opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego. Celem projektu jest zwiększenie efektywności postępowań, których przedmiotem jest oddłużenie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, w ostatniej fazie tych postępowań, tj. na etapie wykonywania planu spłaty wierzycieli. Projekt jest na etapie uzgodnień wewnątrzresortowych.

➤ Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo upadłościowe (UDER66).

Projekt o charakterze deregulacyjnym; przewiduje zmianę polegającą na udostępnieniu syndykom w postępowaniu upadłościowym portalu „e-licytacje”. Projekt zostanie skierowany do rozpatrzenia przez Stały Komitet Rady Ministrów.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym (UD254)

Propozycje zmian polegają na ograniczeniu katalogu czynów karalnych, w związku z popełnieniem których dane nieletniego są gromadzone w Rejestrze z dostępem ograniczonym oraz wprowadzeniu normy wyrażnie zobowiązującej sąd do wskazania w orzeczeniu kończącym, czy dane o osobie, wobec której postępowanie się toczyło, mają być zamieszczone w odpowiednim Rejestrze, czy mają być z niego wyłączone. Proponowane zmiany mają na celu zapewnić tak sprawcom, jak i pokrzywdzonym właściwe gwarancje procesowe w postępowaniu sądowym, wynikające z art. 2, art. 45, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, co stanowiło również przedmiot zgłaszanych od lat postulatów Rzecznika Praw Obywatelskich. Projekt został uzgodniony wewnątrzresortowo.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego - wprowadzenie aresztu elektronicznego (UD256)

Projekt ustawy przewiduje możliwość wprowadzenia dozoru elektronicznego (bransoletek) na etapie postępowania przygotowawczego. Poszerzony zostanie zatem katalog środków zapobiegawczych. Celem projektu jest ograniczenie skali stosowania tymczasowego aresztowania zarówno w znaczeniu ilościowym, jak i co do długości stosowania tego środka. Areszt elektroniczny polegać ma na pozbawieniu wolności, ale poza aresztem śledczym - w wyznaczonym miejscu, najczęściej w miejscu zamieszkania podejrzanego czy oskarżonego. Założenia projektu ustawy zostały przygotowane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego. Projekt został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. Aktualnie przygotowywana jest ostateczna wersja Oceny Skutków Regulacji. Jeszcze w lipcu 2025 r. planowane jest skierowanie projektu do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania.

1.6. Ustawy w zaawansowanym stanie przygotowania

- Projekt ustawy o przywróceniu ładu konstytucyjnego

Ustawa o przywróceniu porządku konstytucyjnego w sądownictwie ma na celu uzdrowienie statusu prawnego nowych sędziów. Ogólna koncepcja tego rozwiązania została oceniona przez Komisję Wenecką. Ustawa została przygotowana we współpracy z Komisją Kodyfikacyjną Ustroju Sądownictwa i Prokuratury. W ramach ustawy o przywróceniu ładu konstytucyjnego w sądownictwie przygotowany również został projekt ustawy o Sądzie Najwyższym, który m.in. znosi Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych a także instytucję skargi nadzwyczajnej, zgodnie z wyrokiem Trybunału Praw Człowieka w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce z dnia 23 listopada 2023 r. Ustawa jest obecnie przedmiotem ponownego opiniowania przez Komisję Wenecką.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej - świadczenie mieszkaniowe dla funkcjonariuszy

Projekt ustawy przewiduje przyznanie specjalnych świadczeń mieszkaniowych dla funkcjonariuszy Służby Więziennej. Świadczenie mieszkaniowe ma wynosić od 900 do 1800 zł. Projekt odpowiada rozwiązaniom proponowanym funkcjonariuszom Służb podległych MSWiA. Projekt jest wynikiem porozumienia podpisanego przez Ministerstwo

Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej i związki zawodowe SW. Projekt czeka na wpisanie do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów.

➤ **Reforma systemu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej (NPP).**

Projekt ustawy stanowi kompleksową reformę systemu NPP, m.in. poprzez wprowadzenie dwóch rodzajów pomocy prawnej (ogólnodostępnej i bezpłatnej informacji prawnej oraz pomocy kwalifikowanej dla grup słabszych i wykluczonych). Projekt zakłada wprowadzenie możliwości wykonania usługi kwalifikowanej pomocy prawnej w kancelariach adwokatów/radców prawnych lub organizacjach pozarządowych, a w konsekwencji rozszerzenie i ułatwienie dostępu obywatelowi do profesjonalnej pomocy prawnej (bona fide poradę prawną). Projekt ustawy jest na etapie prac legislacyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości; przygotowywana jest OSR w celu skierowania wniosku o wpis projektu ustawy do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów.

➤ **Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego (art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k.).**

Podjęto działania w celu wyraźnego wskazania w przepisach, że wszystkie sprawy dotyczące przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych rozpoznawane są przez sąd okręgowy w I instancji. Potrzeba przeprowadzenia przedmiotowej nowelizacji jest częścią działań MS w zakresie współpracy z grupą roboczą OECD ds. przekupstwa w międzynarodowych transakcjach handlowych (OECD WGB). W dniach 11-14 marca br. w Paryżu odbyło się posiedzenie OECD WGB, podczas którego został omówiony tzw. Action Plan z Fazy 4 ewaluacji dotyczący Polski. OECD WGB przekazało wówczas, że wymagane jest podjęcie działań w celu wyraźnego wskazania w przepisach, iż wszystkie sprawy dotyczące przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych rozpoznawane będą przez sąd okręgowy w I instancji. Skierowano wniosek o wpis projektu ustawy do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów.

➤ **Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o doręczeniach elektronicznych**

Zmiany dotyczącą m.in. rozszerzenia zakresu danych osobowych odbieranych w trakcie przesłuchania od świadka (numer PESEL, nazwa i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość, nazwa organu wydającego dokument, numer telefonu, adres poczty elektronicznej) oraz ochrony tych danych poprzez zamieszczanie w załączniku do protokołu przechowywanym w załączniku adresowym do akt sprawy, uchylecia regulacji dotyczących wykorzystywania w toku procesu karnego urządzeń technicznych typu faks w związku z wycofywaniem się z ich użytkowania wobec braku posiadania przez tego typu urządzenia właściwych mechanizmów bezpieczeństwa. Skierowano wniosek o wpis projektu ustawy do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów.

➤ **Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy - Kodeks wykroczeń**

Propozycje legislacyjne zmierzają do przeciwdziałania zachowaniom, które skutkują niszczeniem lasu, m.in. poprzez nielegalne pozyskiwanie gałęzi stoiszu jodłowego czy też powodują uciążliwy hałas w wyniku nieuprawnionego wjazdu do lasu pojazdami mechanicznymi. Aktualne przepisy karne dotyczące szkodnictwa leśnego i nieuprawnionego

wjazdu pojazdem do lasu są bowiem niewystarczające. Skierowano wniosek o wpis projektu ustawy do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych – wydziały rodzinne w sądach drugiej instancji

Projekt ustawy wprowadza wydziały albo sekcje rodzinne w sądach odwoławczych realizując tym samym wieloletni postulat sędziów rodzinnych. Zmiana ma na celu zapewnienie odpowiedniej jakości orzecznictwa w sprawach rodzinnych oraz przyspieszenie rozpoznawania spraw odwoławczych. Projekt jest na etapie wpisu do wykazu prac RM.

- Przepisy wykonawcze w sprawach rodzinnych i opiekuńczych

Projekt ustawy stanowi kompleksową reformę przepisów wykonawczych w sprawach rodzinnych i opiekuńczych (m.in. wzmocnienie roli kuratora). Przepisy obecnie obowiązujące regulowały tę materię jedynie szczątkowo. Szczegółowe założenia opracowane zostały przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego. Na podstawie zarządzenia Dyrektora Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich z dnia 11 marca 2025 r. projekt został skierowany do prac grupy roboczej, powołanej do opracowania na podstawie przyjętych przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego „Założeń reformy przepisów wykonawczych w sprawach rodzinnych i opiekuńczych”, projektu ustawy wprowadzającej unormowania regulujące postępowanie wykonawcze w sprawach rodzinnych i opiekuńczych w oparciu o przyjęte przez Komisję „Założenia”.

- Przepisy regulujące postępowanie w sprawach o ustalenie i wykonywanie kontaktów (nowelizacja KPC)

Projekt ustawy zakłada reformę postępowania w sprawach o ustalenie kontaktów z dzieckiem, w sprawach o wykonywanie kontaktów z dzieckiem i w sprawach o odebranie dziecka, w tym na podstawie Konwencji Haskiej z 1980 r. Celem ustawy jest przyspieszenie postępowania i zwiększenie efektywności orzeczeń. Szczegółowe założenia zostały opracowane przez Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich. Projekt ustawy jest na etapie uzgodnień wewnątrzresortowych.

- Deeskalacja w sprawach rodzinnych: wprowadzenie pieczy współdzielonej oraz eliminacja orzekania o winie.

Projekt przewiduje uregulowanie, a w konsekwencji upowszechnienie pieczy współdzielonej, jako najmniej konfliktogennej formy wykonywania kontaktów z dzieckiem przez obojga rodziców. Przewiduje on również eliminację przesłanki rozwodowej w postaci winy za rozkład pożycia małżeńskiego, co istotnie skróci czas rozpoznawania spraw, a także znacząco ograniczy skalę konfliktów okołorozdaniowych. Szczegółowe założenia zostały opracowane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego. Projekt ustawy jest na etapie uzgodnień wewnątrzresortowych.

- Reforma funkcjonowania opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów.

Projekt ustawy stanowi kompleksową reformę funkcjonowania OZSS, których obecne funkcjonowanie jest jedną z głównych przyczyn przewlekłości spraw przed sądami rodzinnymi. Szczegółowe założenia zostały opracowane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego.

2. Ważne rozporządzenia oraz inne akty prawne

2.1. Rozporządzenia

Poniżej znajdują się najważniejsze rozporządzenia wydane w okresie od 13 grudnia 2023 r. do 13 czerwca 2025 r. Są to rozporządzenia, które dokonały rzeczywistych zmian w zakresie zadań objętych kompetencjami MS. Oprócz nich Minister Sprawiedliwości wydał szereg rozporządzeń związanych z bieżącym wykonywaniem zadań ustawowych, w tym dotyczących spraw płacowych.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej - Funduszu Sprawiedliwości (Dz.U. poz. 1715).

Projekt zwiększył transparentność w dysponowaniu środkami Funduszu Sprawiedliwości oraz zmniejszył poziom arbitralności decyzji o przyznaniu dotacji. Tym celom służyło m.in. uchylene §11 rozporządzenia, który pozwalał ministrowi sprawiedliwości na uznaniowe przyznawanie pieniędzy z FS – bez brania pod uwagę potrzeb czy możliwości .

- Siedem rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości wzmacniających gwarancje procesowe w postępowaniach sądowych i przygotowawczych, w szczególności poprzez wprowadzenie napisanych prostym językiem pouczeń dla świadka, pokrzywdzonego i podejrzanego. Rozporządzenia dotyczą w szczególności ochrony dzieci uczestniczących w postępowaniu sądowym.
 - Rozporządzenie z 22 września 2024 r. (Dz.U. z 2024 r., poz. 1477)
 - Rozporządzenie z 7 listopada 2024 r. (Dz.U. z 2024 r, poz. 1658)
 - Rozporządzenie z 7 listopada 2024 r. (Dz.U. z 2024 r, poz. 1659)
 - Rozporządzenie z 13 stycznia 2025 r. (Dz.U. z 2025 r., poz. 59)
 - Rozporządzenie z 31 października 2024 r. (Dz.U. z 2024 r, poz. 1645)
 - Rozporządzenie z 21 października 2024 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1579)
 - Rozporządzenie z 29 lipca 2024 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1159)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2024 poz. 763)

Rozporządzenia zrównały stawki wynagrodzeń pełnomocnika z urzędu z opłatami pełnomocnika ustanowionego z wyboru.

- Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości podwyższające adwokatom i radcom prawnym stawki z urzędu, jak i opłaty w sprawach z wyboru w 11 kategoriach spraw o 100% (rozporządzenia z 23 grudnia 2024, Dz.U. poz. 1947, 1948, 1949, 1950)

Rozporządzenia dokonały podwyższenia stawek z urzędu w sprawach prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych w 11 kategoriach spraw. Podwyższenie to wynosiło 100% i obejmowało najniższe dotychczasowe stawki.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie wzoru dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego oraz wysokości i sposobu wnoszenia opłaty za jego wydanie (Dz.U. 2024 poz. 950)

Rozporządzenie realizuje obowiązek wynikający z ustawy o dokumentach publicznych, wprowadzając nowy wzór licencji doradcy restrukturyzacyjnego, który spełnia wymogi w zakresie zabezpieczenia przed fałszerstwem.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 marca 2025 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez doradcę podatkowego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2025 poz. 444)

Rozporządzenie zrównało wynagrodzenie doradców podatkowych ustanowionych z urzędu z wynagrodzeniem określonym w rozporządzeniu w sprawie opłat za czynności doradcy podatkowego w postępowaniu przed sądami administracyjnymi, likwidując różnicowanie w tym zakresie. Regulacja spełniła oczekiwania środowiska doradców podatkowych w tym obszarze.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz.U. 2024 poz. 669)

Na podstawie rozporządzenia każdy funkcjonariusz, poza waloryzacją uposażeń wynikającą z ustawy budżetowej na 2025 rok, otrzymał dodatek do stopnia w wysokości 120 zł.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie portalu informacyjnego (Dz. U. 2024 poz. 366)

Rozporządzenie określa warunki techniczne korzystania z Portalu Informacyjnego, jego funkcjonowania oraz trybu zakładania, udostępniania i likwidacji konta.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym (Dz. U. 2024 poz. 368)

Rozporządzenie określa szczegółowy tryb i sposób doręczania pism sądowych za pośrednictwem Portalu Informacyjnego.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 marca 2024 r. w sprawie rodzajów urządzeń i środków technicznych wykorzystywanych w budynku sądu do przeprowadzenia dowodu w ramach posiedzenia zdalnego w postępowaniu cywilnym, sposobu korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków, jak również sposobu przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia (Dz. U. 2024 poz. 357)

Rozporządzenie wskazuje, że przeprowadzenie dowodu zdalnego odbywa się przy wykorzystaniu sprzętu służącego do rejestracji posiedzeń w ramach protokołu elektronicznego. Zapis dokonany podczas przeprowadzania dowodu w ramach posiedzenia zdalnego przechowuje się w sądowym systemie teleinformatycznym, zapewniając jego ochronę przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem. Również odtworzenie zapisu odbywa się w ramach środowiska protokołu elektronicznego.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2024 r. w sprawie wyznaczenia jednego sądu rejonowego i jednego sądu okręgowego właściwych do rozpoznawania spraw w europejskim postępowaniu nakazowym oraz w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń wszczętych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego te postępowania (Dz. U. 2024 poz. 540).

Rozporządzenie ma na celu centralizację rozpoznawania spraw w europejskim postępowaniu nakazowym oraz w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń wszczętych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego te postępowania w jednym sądzie danego szczebla, tj. w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu oraz Sądzie Okręgowym we Wrocławiu.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 lutego 2024 r. zmieniające rozporządzenie - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. 2024 poz. 149)

Rozporządzenie reguluje rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu jego wadliwego powołania.

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzeń kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich (Dz.U. 2025 r. poz. 830)

Nowelizacja ma na celu zwiększenie wysokości dodatku patronackiego, który przysługuje kuratorowi sprawującemu patronat nad aplikantem albo aplikantami kuratorskimi; wprowadzenie zasady proporcjonalnego obniżenia dodatku patronackiego w przypadku przerwy w sprawowaniu patronatu z powodu nieobecności patrona lub aplikanta, trwającej dłużej niż 10 dni roboczych; doprecyzowanie warunków przyznawania dodatku specjalnego; podwyższenie mnożników kwoty bazowej dla tytułu honorowego dyplomowanego kuratora specjalisty i poszczególnych stopni służbowych kuratorów zawodowych; podwyższenie mnożnika kwoty bazowej dla aplikantów kuratorskich; zwiększenie wysokości stawek dodatku funkcyjnego dla poszczególnych stanowisk.

2.2. Umowy międzynarodowe

- Ratyfikacja Konwencji ONZ o Przeciwdziałaniu Wymuszonym Zaginięciom

Ratyfikacja Konwencji ONZ o wymuszonych zaginięciach zobowiązuje Polskę do:

- traktowania wymuszonego zaginięcia jako odrębnego przestępstwa zawartego w Kodeksie karnym;
- uznania za ofiarę wymuszonych zaginięć nie tylko samej osoby zaginionej, ale każdego, kto ucierpiał bezpośrednio w wyniku wymuszonego zaginięcia;
- uznania kompetencji Komitetu do spraw Wymuszonych Zaginięć.

Konwencja ONZ definiuje wymuszone zaginięcie jako każdą formę pozbawienia człowieka wolności, dokonanej przez przedstawicieli państwa albo przez osoby działające z upoważnienia lub za zgodą państwa. Drugim elementem definicji wymuszonego zaginięcia jest ukrywanie przez państwo informacji o losie i miejscu pobytu tej osoby. Sprawcy wymuszonego zaginięcia mogą być ścigani na podstawie międzynarodowego prawa karnego. Dotychczas Konwencję ratyfikowało 76 państw, w tym większość krajów Rady Europy oraz 18 państw Unii Europejskiej. Polska ratyfikowała Konwencję w listopadzie 2024 r.

- Ustawa z dnia 12 kwietnia 2024 r. o ratyfikacji Protokołu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zmianie Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych z dnia 24 maja 1993 r., podpisanego w Warszawie dnia 19 września 2023 r.

W relacjach między Polską a Ukrainą obowiązuje umowa o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzona w Kijowie 24 maja 1993 r. (Dz. U. z 1994 r., nr 96, poz. 465). Akt ten reguluje zagadnienie współpracy sądowej w zakresie doręczania dokumentów i przeprowadzania dowodów, jurysdykcji i prawa właściwego, dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz uznawania i wykonywania orzeczeń. Celem Protokołu jest wprowadzenie zmian do Umowy, które umożliwią przekazywanie do wykonania na terytorium drugiego państwa-strony kar i środków nieizolacyjnych. Dotychczasowa umowa przewidywała jedynie obowiązek przyjmowania do wykonania prawomocnych orzeczeń sądowych, na mocy których sądy jednego państwa-strony orzekły wobec obywateli drugiego państwa-strony karę pozbawienia wolności lub środki zabezpieczające. Nie obejmowały natomiast przekazywania do wykonania m.in. kar grzywny lub ograniczenia wolności, kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, środków karnych lub przepadku. Dotychczasowe przepisy zostały zmodyfikowane w sposób, który uwzględnia poszerzenie współpracy polsko-ukraińskiej o kary i środki nieizolacyjne, a także usprawnia przekazywanie orzeczeń do wykonywania i dostosowuje zasady do standardów współpracy sądowej pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

- Umowy podpisane:
 - Umowa z dnia 3 grudnia 2024 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Międzynarodowym Trybunałem Karnym o wykonywaniu Wyroków Międzynarodowego Trybunału Karnego

Międzynarodowy Trybunał Karny jest pierwszym w historii stałym sądem międzynarodowym powołanym do sądenia sprawców najcięższych zbrodni: ludobójstwa, agresji, zbrodni przeciwko ludzkości. Polska ratyfikowała statut MTK w 2001 r. i aktywnie współpracuje z Trybunałem. Zawarcie umowy o wykonywaniu wyroków wzmacnia tę współpracę - umożliwi wykonywanie w Polsce kar pozbawienia wolności wymierzanych przez Trybunał Haski.

- Memorandum z dnia 14 listopada 2024 r. o porozumieniu między Ministerstwem Sprawiedliwości RP a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Ministerstwem Sprawiedliwości UK i Irlandii Pn. dotyczące współpracy w sprawach karnych

Memorandum ma wzmocnić dwustronne relacje i wspierać wymianę doświadczeń we współpracy prawnej w sprawach karnych oraz w dziedzinie promocji i ochrony praw człowieka. W ramach podpisanego Memorandum strony zobowiązały się do rozwijania współpracy w zakresie wzajemnej pomocy prawnej, ekstradycji, wsparcia dla ofiar przestępstw, wymiany informacji z rejestrów karnych oraz przekazywania skazanych.

- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Peru o wzajemnej pomocy prawnej w sprawach karnych podpisana w Limie dnia 28 maja 2025 r

Umowa umożliwia przeprowadzenie w Peru czynności procesowych na potrzeby polskich postępowań karnych (i w Polsce na potrzeby Peru). Umożliwia

np. poprowadzenie przesłuchań w formie wideokonferencji oraz pozyskiwanie informacji o rachunkach bankowych i szybkie zabezpieczenie znajdujących się na nich środków.

- Konwencja Rady Europy o ochronie zawodu prawnika

Konwencja Rady Europy o ochronie zawodu prawnika jest pierwszą umową międzynarodową poświęconą w całości wykonywaniu wolnych zawodów prawniczych. Ustanawia szereg zasad odnoszących się do niezależności zawodu adwokata, radcy prawnego, warunków kształcenia, ochrony tajemnicy zawodowej oraz wzmocnienia samorządów zawodowych. Umowa została podpisana 12 maja 2024 r. w Luksemburgu, przy udziale wiceministry sprawiedliwości Marii Ejchart.

- Umowy paraflowane, jeszcze brak zgody na podpisanie:

- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Peru o ekstradycji paraflowana w Limie dnia 23 maja 2025 r.

Umowa określa zasady i tryb wydawania przestępców zbiegłych z Polski do Peru (i z Polski do Peru). Jest dla strony polskiej szczególnie istotna, gdyż w Ameryce Południowej, w tym w Peru, stosunkowo często ukrywają się sprawcy szczególnie niebezpieczni (przestępczość zorganizowana oraz narkotykowa).

3. Zmiany instytucjonalne dotyczące sfery sądownictwa (prezesi sądów, rzecznicy ad hoc, sędziowie dyscyplinarni, odwołania z delegacji do MS itd.)

3.1. Prezesi i wiceprezesi sądów

Ministerstwo Sprawiedliwości realizuje wymianę osób na stanowiskach prezesów i wiceprezesów sądów, z udziałem samorządów sędziowskich - wszyscy nowi prezesi są powoływani spośród osób wskazanych przez lokalne zgromadzenia sędziów.

Łącznie zostało wszczętych 176 procedur, w tym 92 dotyczących odwołania prezesów i 84 dotyczące odwołania wiceprezesów. Łączna liczba odwołanych prezesów wynosi 96, w tym 66 prezesów odwołano po wszczęciu procedury przez Ministra Sprawiedliwości. 30 prezesów zostało odwołanych po rezygnacji z funkcji. Łączna liczba odwołanych wiceprezesów wynosi 129, w tym 55 wiceprezesów po wszczęciu procedury przez Ministra Sprawiedliwości, a 74 wiceprezesów odwołano po rezygnacji z funkcji.

Liczba powołanych prezesów wynosi 177, a liczba powołanych wiceprezesów wynosi 214.

3.2. Dyrektorzy sądów

Trwa sukcesywna wymiana osób na stanowiskach dyrektorów sądów. Liczba powołanych dyrektorów wynosi 60. Liczba odwołanych dyrektorów wynosi 68, w tym na skutek inicjatywy Ministra Sprawiedliwości – 40, po złożeniu rezygnacji – 28, 11 procedur w toku. Pomimo braku podstawy ustawowej dyrektorzy są powoływani w ramach procedury konkursowej.

3.3. Sędziowie dyscyplinarni

Zgromadzenia ogólne sędziów powołały 133 sędziów sądów dyscyplinarnych (w tym 10 w sądach wojskowych). W dniu 29 lipca 2024 r. Minister Sprawiedliwości wręczył certyfikaty potwierdzające powołanie do pełnienia funkcji sędziego dyscyplinarnego.

3.4. Rzecznicy dyscyplinarni

Minister Sprawiedliwości konsekwentnie powoływał rzeczników dyscyplinarnych Ministra Sprawiedliwości, kierując się ogólnymi zasadami przyjętymi w art. 112b § 1 i 2 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. 7 wyznaczonych rzeczników *ad hoc* przejęło prowadzenie 95 spraw dyscyplinarnych, z czego 54 sprawy zostały już zakończone na korzyść sędziów, w tym:

- Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego wydała 5 postanowień o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego oraz 3 wyroki uniewinniające – w przejętych sprawach;
- sądy dyscyplinarne wydały 3 postanowienia o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego oraz 1 wyrok uniewinniający – w przejętych sprawach;
- Rzecznicy Dyscyplinarni Ministra Sprawiedliwości wydali 38 postanowień o umorzeniu postępowania oraz 4 postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania – w przejętych sprawach.

Minister Sprawiedliwości odwołał także z dniem 25 kwietnia 2025 r. Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Powszechnych Piotra Schaba oraz z dniem 4 kwietnia 2025 r. jego Zastępcę Przemysława Radzika.

16 lipca 2025 r. Minister Sprawiedliwości powołał Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych – sędziego Sądu Rejonowego w Nysie Mariusza Pawła Ulmana oraz Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych – sędziego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie Tomasza Dariusza Ładnego.

3.5. Komisje egzaminacyjne na aplikacje prawnicze

Minister Sprawiedliwości dokonał zmiany 40 zarządzeń odwołując część członków Komisji ds. egzaminów wstępnych na aplikacje prawnicze oraz zespołów do przygotowania zadań egzaminacyjnych i komisji odwoławczych. Łącznie odwołano ok. 100 sędziów (m.in. Piotra Schaba czy Michała Lasotę). Byli to sędziowie nominowani na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa powołanej w roku 2018, jak również sędziowie, którzy udzielili poparcia sędziom ubiegającym się o pozytywną uchwałę tej rady. Minister Sprawiedliwości dokonał również zmian prokuratorów w składach niektórych komisji, w oparciu o nowe wskazania prokuratorów regionalnych.

3.6. Nietypowe działania organizacyjne

W ramach funkcjonowania sądów podjęte zostały nietypowe działania organizacyjne. Do najważniejszych należą:

- 1) utworzenie w grudniu 2024 r. VIII Wydziału Cywilnego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, rozpoznającego sprawy o roszczenia z umów bankowych indeksowanych lub denominowanych do walut obcych z obszaru właściwości tego sądu;

- 2) utworzenie z dniem 1 sierpnia 2024 r. sekcji do realizacji zadań określonych ustawą z dnia 26 stycznia 2023 r. o Fundacji Rodzinnej w I Wydziale Cywilnym w Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim,
- 3) różne działania dotyczące polepszenia warunków pracy dla ławników sądowych, w tym zwłaszcza podpisywanie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego.

3.7. Postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskim Trybunałem Praw Człowieka

Przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości brali udział w postępowaniach przed TSUE dotyczących zasad praworządności. W szczególności występowali w następujących sprawach:

- C-521/21 *Rzecznik Praw Obywatelskich*, rozprawa w dniu 7 stycznia 2025 r.

Sprawa dotyczy oceny czy sąd, w którego składzie zasiada osoba powołana w procedurze z udziałem nowej KRS, bez prawa odwołania uczestników konkursu do sądu, może być uznany za sąd ustanowiony na podstawie ustawy w rozumieniu prawa UE. Rzecznik generalny Dean Spielmann w opinii z 29 kwietnia 2025 r. wskazał, że sam udział w procesie nominacyjnym sędziego organu niedającego gwarancji niezawisłości nie uzasadnia konieczności wyłączenia tego sędziego od rozpoznania sprawy. Aby ocenić zgodność z prawem powołania danego sędziego należy wziąć pod uwagę wszystkie czynniki systemowe i faktyczne, w jakich doszło to tego powołania.

- Połączonych sprawach C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 oraz C-493/23 *Daka i inni*; rozprawa w dniu 8 stycznia 2025 r.

Sprawy dotyczą zgodności z prawem UE praktyki polegającej na wyznaczaniu sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie bez ich zgody, co może naruszać zasadę nieusuwalności i niezawisłości sędziów. Wyrok w tej sprawie zostanie wydany 1 sierpnia 2025 r.

- C-225/22 *AW „T”*, rozprawa w dniu 9 stycznia 2025 r.

Pytania prejudycjalne dotyczą tego, czy sąd krajowy może nie stosować się do orzeczenia sądu konstytucyjnego, które uniemożliwia ocenę niezawisłości i bezstronności bycia ustanowionym zgodnie z ustawą. Rzecznik generalny w opinii z 10 kwietnia 2025 r. wskazał, że sąd krajowy jest zobowiązany pominąć lub uznać za prawnie nieistniejący wyrok sądu wyższej instancji, który nie spełnia wymogu sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy.

- C-748/23 *Gekus*, rozprawa w dniu 4 czerwca 2025 r.

Pytania prejudycjalne zostały zadane przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznawania wniosku o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości jednego z sędziów Sądu Najwyższego, wyznaczonego do rozpoznania skargi kasacyjnej w sprawie cywilnej. Dotyczą one standardu testu niezawisłości sędziego w świetle art. 19 ust. 1 TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych.

Ponadto Ministerstwo Sprawiedliwości stale uczestniczy w opiniowaniu spraw toczących się przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, na wniosek Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Duża część tych spraw dotyczy konsekwencji reform sądownictwa w latach 2016-2023. Rewizja stanowisk Ministra Sprawiedliwości w postępowaniach toczących się

przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka skutkowało przedstawieniem opinii w 200 sprawach, w tym m.in.:

- w ok. 160 w sprawach praworządnościowych (efekty - Komitet Ministrów Rady Europy, sprawujący nadzór nad wykonaniem orzeczeń ETPC, pozytywnie ocenił wysiłki Polski w zakresie wykonania już zapadłych wyroków. Wysiłek Polski w celu wykonania wyroków dostrzega także sam ETPC, który po roku od wydania wyroku pilotażowego w sprawie *Wałęsa p. Polsce*, odroczył rozpoznanie spraw na kolejny rok – do 23 listopada 2025 r. Nadto ETPC zatwierdza proponowane przez PL ugody lub deklaracje jednostronne: wydano 16 decyzji obejmujących 99 skarżących);
- w ok. 25 sprawach ze skarg złożonych przez osoby należące do środowiska LGBT+ oraz w innych sprawach toczących się przed ETPCz.

3.8. Zmiany budżetowe dotyczące sędziów i pracowników sądownictwa

W roku 2024 podwyżki dla pracowników sądownictwa sięgnęły 20% (jak w całej strefie budżetowej). Z kolei rok 2025 to rozwiązanie realnych problemów płacowych oraz zwiększanie efektywności orzekania. Jako standard przyjęliśmy regularne konsultacje z wszystkimi organizacjami związkowymi działającymi w sądach oraz w prokuraturze.

W efekcie zmian:

- Minimalne wynagrodzenie w sądach wynosi obecnie 5 tys. zł;
- Ograniczone zostały dysproporcje płacowe w grupach urzędniczych i między poszczególnymi apelacjami;
- Znacząco poprawiliśmy wynagrodzenia na stanowiskach bezpośrednio wspierających proces orzeczniczy, w tym w szczególności asystentów sędziego. Największe podwyżki to właśnie asystenci: Od końca 2023 roku skokowo zwiększyło się średnie wynagrodzenie zasadnicze z 5 390 zł do 7 850 zł (blisko 46 %);
- Do sądów trafiła rekordowa liczba nowych etatów. W samym 2025 r. to 1 659 dodatkowych etatów, z czego ponad 1.200 to asystenci. Łącznie, w okresie 2 lat, sądy zostały wzmocnione 2.074 nowymi etatami;
- Podwyższone zostały wynagrodzenia dla pracowników Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz dla aplikantów. Znacząca podwyżka dla aplikantów planowana jest na II połowę 2025 r.;
- 24 czerwca 2025 r. Rada Ministrów przyjęła nowelizację rozporządzenia w sprawie wynagrodzeń kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich, dzięki któremu nie tylko rosną wynagrodzenia kuratorów sądowych na wszystkich szczeblach awansu zawodowego, ale również, poprzez zmianę widełek wysokości dodatków funkcyjnych, wzrośnie atrakcyjność pracy na stanowiskach funkcyjnych (kierownicy zespołów, kuratorzy okręgowi).

Zarobki sędziów w 2024 r. wzrosły o 14,3 %, zaś w 2025 r. o 14,7 %. Analogicznie zarobki referendarzy sądowych wzrosły o 14,1% i 14,8 % kolejno w latach 2024 i 2025 r.

Wzrost wynagrodzeń tych dwóch grup orzeczników jest uzależniony od przyjętej wysokości kwoty bazowej, która odpowiednio wynosiła: 5.444,41 w 2023 r., 6.114,08 zł w 2024 r. oraz 7.140,52 zł w 2025 r.

3.9. Zmiany dotyczące materialnych warunków pracy

Przez 1,5 roku podjęte zostały różne działania dotyczące poprawienia warunków pracy w sądach, w tym również uporządkowania procesów zarządczych i inwestycyjnych. Do najważniejszych należą:

- opracowanie nowych wytycznych w zakresie przygotowania, wprowadzania i realizacji nowych zadań inwestycyjnych. Wytyczne zostały przekazane dyrektorom Sądów Apelacyjnych w styczniu 2024 roku;
- według nowych standardów każdy sąd powinien posiadać aktualny Plan Funkcjonalno-Użytkowy, oparty o docelową etatyzację. To podstawowy dokument przy podejmowaniu zamiaru inwestycyjnego
- opracowanie nowych wytycznych w zakresie najmu powierzchni zewnętrznych na potrzeby sądów i wyrażania zgód w tym zakresie przez dyrektorów sądów apelacyjnych (dla sądów okręgowych i rejonowych) oraz Ministra Sprawiedliwości (dla sądów apelacyjnych). Wytyczne zostały przekazane dyrektorom sądów w kwietniu 2024.

4. Zmiany instytucjonalne dotyczące instytucji podległych (instytuty badawcze, szkoły wyższe, Służba Więzienna, praca komisji kodyfikacyjnych i zespołów ekspertów)

4.1. Służba Więzienna

Powstała Strategia rozwoju formacji na lata 2025-2027, której celem jest modyfikacja struktury Służby Więziennej (reorganizacja jednostek penitencjarnych i okręgowych inspektoratów Służby Więziennej) i modyfikacja dotychczasowych kierunków rozwoju więziennictwa, m.in.: modyfikacja struktury jednostek penitencjarnych - kierowania osób pozbawionych wolności do zakładów karnych typu półotwartego; modyfikacja programów szkoleń (ochrona dynamiczna); poprawa warunków pełnienia służby; poprawa warunków odbywania kary.

Powołany został Zespół do spraw opracowania rozwiązań na rzecz poprawy warunków pełnienia służby i bezpieczeństwa funkcjonariuszy Służby Więziennej, którego celem jest stała współpraca z organizacjami związkowymi działającymi w Służbie Więziennej. 13 marca 2025 r. Minister Sprawiedliwości, Dyrektor Generalny SW oraz przedstawiciele Strony Społecznej, podpisali porozumienie przewidujące przygotowanie projektów dwóch aktów prawnych ustawy wprowadzającego świadczenie mieszkaniowe dla funkcjonariuszy SW, programu modernizacji SW na lata 2026 – 2029.

Powołana została Rada Główna do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym - VII kadencja.

Służba Więzienna przystąpiła do EuroPris - europejskiej społeczności profesjonalistów więziennych, którzy współpracują, współdziałają i łączą się w celu udoskonalenia praktyki więziennej. SW i Ministerstwo, na zasadach partnerstwa, prowadzą dialog w ramach

organizacji ukierunkowany na rozwój funkcjonariuszy i stosowanych metod oddziaływania na skazanych przebywających w polskich zakładach karnych.

W ramach cyklicznych spotkań i dialogu z Rzecznikiem Praw Obywatelskich i Krajowym Mechanizmem Prewencji Tortur oraz Dyrektorem Generalnego Służby Więziennej i Dyrektorami poszczególnych biur w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej rozwiązyaliśmy wiele bieżących problemów, które nie wymagały działań legislacyjnych i wdrożyliśmy nowe zasady postępowania ze skazanymi, m.in: właściwe dokumentowanie przeprowadzanych kontroli osobistych (wdrożenie wyroku ETPC), udzielanie przepustek losowych, usprawnienie zapewniania właściwej opieki medycznej skazanym, wypracowaliśmy nowe zasady postępowania ze skazanymi, między innymi określiliśmy rolę lekarzy w sytuacjach zastosowania środków przymusu bezpośredniego, a nadto uregulowaliśmy zasady przeprowadzania badań medycznych w kajdankach.

Dyrektor Generalny Służby Więziennej odwołał sprzeczne z zasadą indywidualizacji polecenia ograniczające wykonywanie pracy sprawców najcięższych przestępstw (art. 148, 197-203 KK) poza terenem jednostek penitencjarnych i hal produkcyjnych.

SW odstąpiła od rygorystycznego podejścia do osiągania wskaźników statystycznych dotyczących zatrudnienia osób pozbawionych wolności. Aktualnie, priorytetowo traktowane jest zatrudnienie odpłatne wśród osadzonych zobowiązanych alimentacyjnie oraz świadczenie pracy na cele społeczne i charytatywne. Zaprzestano również dzielenia etatów przeznaczonych na zatrudnienie odpłatne przy pracach porządkowych i pomocniczych na rzecz jednostek penitencjarnych.

SW zrezygnowała z gromadzenia nieuzasadnionych raportów obciążających funkcjonariuszy ds. zatrudnienia osadzonych, związanych z koniecznością osiągnięcia i utrzymania wysokiego - nieracjonalnego poziomu zatrudnienia.

SW przygotowała wytyczne dotyczące praw osób transpłciowych w jednostkach penitencjarnych (wykonanie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie W.W. przeciwko Polsce).

Cofnięto decyzję Ministra Sprawiedliwości dotyczącą wskazania Polskiej Grupy SW jako jedyne wykonawcę (monopolistę) telefonii dla osadzonych.

4.2. Placówki dla Nieletnich

W ramach nadzoru nad zakładami dla nieletnich opracowano plan reorganizacji zakładów dla nieletnich - przekształcenia w okręgowe ośrodki wychowawcze w 2025 roku.

4.3. KSSiP

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury działa od 2009 r. i odgrywa kluczową rolę w kształceniu sędziów i prokuratorów. Jej sprawne funkcjonowanie i wysoki poziom nauczania są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

KSSiP to jedyna instytucja centralna, która odpowiada za szkolenie wstępne oraz ustawiczne kadr sądów powszechnych i prokuratury w Polsce. Prowadzi aplikacje zawodów prawniczych,

szkoli sędziów i prokuratorów, a także analizy oraz badania, pozwalające na wypracowanie odpowiednich standardów dotyczących kompetencji i kwalifikacji.

Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar powołał w dniu 22 maja 2024 r. prof. Piotra Girdwoynia do pełnienia funkcji dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Piotr Girdwoyń urodził się 21 stycznia 1973 r. W 1995 r. ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, a cztery lata później na tej samej uczelni uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych. Pięć lat później uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. Jest autorem szeregu publikacji naukowych oraz członkiem Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego. Brał udział w licznych konferencjach, sympozjach, seminariach i szkoleniach w Polsce oraz za granicą. W 2011 r. uzyskał uprawnienia adwokata i pracował w Kancelarii Adwokackiej Pietrzak Sidor i Wspólnicy. W 2015 r. otrzymał nagrodę "Złoty Paragraf" Dziennika Gazeta Prawna w kategorii najlepszego adwokata.

W dniu 24 lutego 2025 r. zostało podpisane porozumienie pomiędzy Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury, Uniwersytetem Gdańskim oraz Ministrem Sprawiedliwości, które otwiera drogę do powstania nowej placówki w Gdańsku.

Porozumienie to jest następstwem listu intencyjnego podpisanego 6 września 2024 r. i ma na celu rozwiązanie problemu niedostatecznej liczby absolwentów studiów prawniczych z północnej Polski.

Filia KSSiP w Gdańsku będzie pierwszą na terenie Polski północnej i umożliwi młodym prawnikom z regionu dostęp do wysokiego poziomu kształcenia, bez konieczności podróżowania do Krakowa.

4.4. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości jest jednostką organizacyjną podległą Ministrowi Sprawiedliwości, zajmującą się badaniami nad różnymi aspektami prawa, przestępczości i patologii społecznej. Do jego zadań należy m.in. realizacja badań naukowych, planowanie rocznych i wieloletnich programów badawczych, oraz współpraca z sądami i innymi instytucjami wymiaru sprawiedliwości.

23 października 2024 r. na stanowisko dyrektora Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości (IWS) został mianowany dr hab. Piotr Ryłski. Był on jednym z pięciu kandydatów zakwalifikowanych do konkursu na to stanowisko, a jego kwalifikacje były oceniane przez zespół konkursowy, który przedstawił wyniki Ministrowi Sprawiedliwości.

Piotr Ryłski jest doktorem habilitowanym nauk prawnych i prof. IWS. W tym czasie opublikował łącznie kilkanaście opracowań naukowych, kierował kilkoma zespołami badawczymi w ramach zadań zleconych Instytutowi, a także prowadził badania mające na celu ocenę praktycznego funkcjonowania przepisów z zakresu postępowania cywilnego.

18 kwietnia 2025 r. Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar powołał także nową Radę Naukową IWS. Kadencja członków Rady potrwa cztery lata. Rada Naukowa jest organem opiniodawczo-doradczym Instytutu w zakresie jego działalności statutowej oraz rozwoju kadry

naukowej. Do jej zadań należy m.in. opiniowanie planów badawczych IWS oraz wniosków dotyczących współpracy z innymi instytucjami.

Na przewodniczącą Rady wybrano dr hab. Dagmarę Woźniakowską, a na jej zastępców: dr hab. prof. IWS Elżbietę Holewińską-Łapińską oraz dr. Jerzego Słyka.

Aktualnie trwają przygotowania do powołania Rady Społecznej Instytutu.

4.5. Instytut Ekspertyz Sądowych im. Sehna w Krakowie

17 maja 2025 r. powołano nową Radę Naukową IES. W skład Rady Naukowej wchodzi m.in. ośmiu przedstawicieli nauki wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości. Przewodniczącym Rady Naukowej został wybrany pan prof. dr hab. Tadeusz Tomaszewski. Skład Rady Naukowej odpowiada w pełni profilowi działalności IES, członkowie Rady Naukowej są reprezentantami dyscyplin naukowych z zakresu których IES wydaje opinie i prowadzi badania, a także różnych ośrodków naukowych w Polsce (m.in. Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Warszawski). Rada Naukowa została w pełni obsadzona, z czym nie mieliśmy do czynienia za poprzedniej kadencji Rady. Gwarancja stabilizacji pracy i realizowania w pełni wyznaczonych kierunków.

4.6. Instytut Ekspertyz Ekonomicznych i Finansowych w Łodzi

4 lutego 2025 r. powołał dr. hab. Piotra Krajewskiego na stanowisko Dyrektora Instytutu Ekspertyz Ekonomicznych i Finansowych w Łodzi. Dotychczas dr hab. Piotr Krajewski pełnił funkcję zastępcy Dyrektora Instytutu.

Piotr Krajewski jest doktorem habilitowanym nauk ekonomicznych i profesorem Uniwersytetu Łódzkiego. W 2005 r. pod kierunkiem prof. Marka Belki obronił pracę doktorską dotyczącą przyczyn deficytu budżetowego. Natomiast w 2013 r. uzyskał na Uniwersytecie Łódzkim habilitację za książkę na temat oddziaływania podatków i wydatków publicznych na polską gospodarkę.

Jest autorem licznych publikacji naukowych oraz ekspertyz dla Senatu RP, m.in. Opinii na temat ustawy budżetowej na 2023 r., przygotowanej na zlecenie Przewodniczącego Senackiej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych. W latach 2015-2018 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN. Od 2021 r. jest członkiem Rady Ekspertkiej fundacji dr Sylwii Spurek Green REV Institute.

25 kwietnia 2025 r. odbyła się także uroczysta inauguracja nowej Rady Naukowej Instytutu. Na jej stanął prof. dr hab. Marek Belka.

4.7. Komisje kodyfikacyjne

W marcu i kwietniu 2024 r. na podstawie rozporządzeń Rady Ministrów powołane zostały cztery komisje kodyfikacyjne. Dwie z nich zostały powołane po 8 latach przerwy. Dwie kolejne zostały utworzone ze względu na aktualne potrzeby legislacyjne.

W skład komisji kodyfikacyjnych wchodzi prawie 80 wybitnych ekspertów i praktyków. Komisje tworzą także zespoły robocze. Ministerstwo zapewnia ogólne wsparcie organizacyjne dla funkcjonowania komisji kodyfikacyjnych. Poniżej lista działających komisji kodyfikacyjnych:

- Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, Przewodniczący prof. Włodzimierz Wróbel
- Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego, Przewodniczący prof. Marek Safjan
- Komisja Kodyfikacyjna Ustroju Sądownictwa i Prokuratury, Przewodniczący prof. Krystian Markiewicz
- Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego, Przewodnicząca prof. Magdalena Szafranek.

4.8. Zespoły ekspertów

- **Zespół Ekspertów ds. Prawa Unii Europejskiej doradzający w związku z Prezydencją Polski w UE**

W ramach Prezydencji Polski w Radzie UE działa zespół ekspertów ds. Prawa Unii Europejskiej, który doradza polskim urzędnikom i reprezentantom podczas sprawowania prezydencji. Ten zespół zapewnia ekspertyzę w zakresie prawa unijnego, pomaga w opracowywaniu polityk i stanowisk, a także wspiera negocjacje w Radzie UE. Na czele zespołu stoi prof. Stanisław Biernat.

- **Zespół ds. reformy postępowania nieletnich**

Zespół pracuje nad dużą, systemową reformą ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Do końca lipca 2025 r. Zespół przedstawi założenia nowej ustawy. Na czele zespołu stoi prof. Marek Konopczyński, Pełnomocnik Ministra Sprawiedliwości ds. Nieletnich. Równolegle przygotowywana jest tzw. mała nowelizacja, obejmująca kilkanaście najpilniejszych zmian, które usprawnią funkcjonowanie obecnie obowiązującej ustawy. Tym pracom przewodniczy prof. Justyna Kusztal (UJ).

- **Zespół ds. reformy więziennej służby zdrowia**

Na czele Zespołu stoi dr Marzena Ksel-Teleśnicka, Pełnomocnik Ministra Sprawiedliwości do spraw reformy więziennej służby zdrowia. Zespół przygotował raport, który określa jakie problemy i wyzwania stoją przed więzienną służbą zdrowia.

- **Zespół ds. reformy Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym.**

Rolą zespołu jest przygotowanie projektu nowelizacji ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób. Jest to zespół międzyresortowy, utworzony we współpracy z Ministerstwem Zdrowia (MZ reprezentowane jest przez min. Wojciecha Koniecznego). W zakresie prac MS znajdują się m.in.: przepisy dotyczące przesłanek podmiotowo-przedmiotowych stosowania Ustawy, postępowania przed sądem, nadzoru prewencyjnego. Pozostałe kwestie wymagające nowelizacji, w tym m.in.: pobyt w Ośrodku, finansowanie świadczeń zdrowotnych, są opracowywane w Ministerstwie Zdrowia.

- **Międzyresortowy Zespół ds. Przywracania Praworządności**

Zespół został powołany w grudniu 2023 r. W jego skład wchodzi przedstawiciele MS, KPRM, MSZ, MRiFR oraz Ministerstwa ds. UE. Regularne spotkania zespołu służą koordynacji oraz lepszej komunikacji w zakresie działań służących przywracaniu praworządności, zwłaszcza w kontekście relacji z Unią Europejską oraz innymi organizacjami międzynarodowymi.

- **Rada ds. Funduszu Sprawiedliwości**

Spółeczna Rada ds. Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości jest organem pomocniczym Ministra Sprawiedliwości, który pełni

rolę opiniodawczą oraz doradczą, m.in. pomaga w opracowywaniu zasad przeprowadzania konkursów, określaniu reguł dotyczących transparentności oraz skutecznych mechanizmów nadzoru i kontroli wykonawców umów finansowanych z Funduszu.

- **Zespół ds. Ochrony Małoletnich**

Zespół jest organem opiniawczo- doradczym Ministra Sprawiedliwości. Monitoruje wdrożenie Krajowego Planu Przeciwdziałania Przemocy Przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Małoletnich oraz opracowuje Krajowy Plan Przeciwdziałania Przemocy na Szkodę Małoletnich (do końca 2025).

- **Zespół ds. Analizy Zdarzeń na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu**

Zespół wprowadzony tzw. ustawą Kamilla, powołany wiosną 2024 r. Analizuje przypadki ciężkiego znęcania się nad dziećmi i wydaje systemowe rekomendacje zmian prawnych i pozaprawnych. Złożony z 7 ekspertów z różnych dziedzin, wybieranych w drodze konkursu. Na przewodniczącego Zespołu wybrany został adw. Grzegorz Wrona.

- **Międzyresortowy Zespół do spraw opracowania założeń centralnego systemu teleinformatycznego wymiany informacji o małoletnich doznających przemocy domowej.**

Od jesieni 2024 r. trwają międzyresortowe prace nad utworzeniem systemu teleinformatycznego wymiany informacji o małoletnich doznających przemocy domowej. Do jego wprowadzenia zobowiązała się Ministra Zuzanna Rudzińska-Bluszcz podczas 1st Global Ministerial Conference on Ending Violence Against Children. Jego wprowadzenie stanowiło również najważniejszą rekomendację raportu z analizy zdarzenia, o którym mowa w pkt. 3 lit. c. Projekt Zarządzenia Prezesa RM o powołaniu Zespołu znajduje się obecnie na SKRM. Planowane uruchomienie systemu to 2027 r.

- **Rada Główna do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym**

Powołana została Rada Główna do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym - VII kadencja, która po pierwszym posiedzeniu przystąpiła do realizacji zadań – m. in. poprzez rozpoczęcie przygotowań do organizacji I Ogólnopolskiego Forum Ośrodków Kuratorskich.

- **Konfederacja Europejskiej Probacji (CEP)**

MS przystąpiło do Konfederacji Europejskiej Probacji (CEP) – paneuropejskiej organizacji zrzeszającej instytucje i ekspertów działających na rzecz nowoczesnych rozwiązań w wymiarze sprawiedliwości. Członkostwo w CEP wzmacnia międzynarodową współpracę w obszarze probacji i stanowi ważny krok w kierunku profesjonalizacji polskiej kurateli sądowej. To także element szerszego procesu umacniania praworządności i wdrażania skutecznych, nowoczesnych rozwiązań w polityce karnej. Ministerstwo Sprawiedliwości regularnie uczestniczy w wymianie informacji, współpracy roboczej i wydarzeniach organizowanych przez CEP.

4.9. Prokuratura Europejska

Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar złożył wniosek o przystąpienie polskiej prokuratury do Prokuratury Europejskiej pierwszego dnia sprawowania urzędu.

Prokuratura Europejska (EPPO), z siedzibą w Luksemburgu, to niezależny organ UE odpowiedzialny za prowadzenie dochodzeń, ściganie i doprowadzanie przed sąd sprawców przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii. Chodzi m.in. o zwalczanie korupcji, prania brudnych pieniędzy, transgranicznych oszustw VAT powyżej 10 milionów euro. Prokuratura Europejska ściśle współpracuje z krajowymi organami ścigania oraz np. Eurojustem i Europol. Prowadzi czynności prokuratorskie i wykonuje funkcje prokuratora we właściwych sądach państw członkowskich.

Na stanowisko prokuratora europejskiego Rada Unii Europejskiej powołała dr Grażynę Stronikowską. Została wyłoniona w transparentnym konkursie resortu sprawiedliwości zapoczątkowanym w marcu 2024 r. Dr Grażyna Stronikowska będzie przez 6-letnią kadencję reprezentować Polskę w centrali EPPO w Luksemburgu.

Dwa pierwsze biura prokuratorów europejskich powstaną w Warszawie i Katowicach. Początkowo działać będzie w kraju ośmiu prokuratorów europejskich, a docelowo w latach 2026–2027 ma ich być 24.

5. Przyjęte okólniki, instrukcje czy inne dokumenty soft law wpływające na funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości

5.1. Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2024 r. w sprawie standardów technicznych oprogramowania i wymagań sprzętowych niezbędnych do uczestniczenia w posiedzeniu zdalnym (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2024 r. poz. 82).

Obwieszczenie określa wymagania, które musi spełniać oprogramowanie i sprzęt, aby umożliwić udział w zdalnym posiedzeniu. Obwieszczenie określa te standardy w załączniku, a ich obowiązywanie rozpoczęło się od 14 marca 2024 r. Celem jest zapewnienie sprawności i bezpieczeństwa zdalnych posiedzeń sądowych, niezależnie od platformy używanej do komunikacji

5.2. Program współpracy Ministra Sprawiedliwości z organizacjami społecznymi

Program współpracy Ministra Sprawiedliwości z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie obejmuje lata 2025-2028.

Celem Programu jest poprawa współpracy Ministra z organizacjami społecznymi. Dotyczy to głównie planowania i realizacji działań, które mają wzmocnić obszary:

- tworzenia dobrego prawa, które kształtuje wymiar sprawiedliwości, i egzekwowanie prawa,
- budowania zaufania do sądownictwa i otoczenia instytucjonalnego wymiaru sprawiedliwości,
- podejmowania decyzji i działań na poziomie krajowym i europejskim, które uwzględniają potrzeby głównych interesariuszy.

- Transparentna współpraca Ministra Sprawiedliwości ze społeczeństwem przynosi korzyści obu stronom. Państwo może dzięki niej tworzyć lepsze prawo, a obywatele skuteczniej realizować swoje prawa i dbać o wspólne dobro.

5.3. Diagnoza stanu sądownictwa powszechnego w Polsce (w odpowiedzi na raport NIK)

Ministerstwo Sprawiedliwości opracowuje „Diagnozę stanu sądownictwa powszechnego w Polsce”, która stanowi realizację jednej z głównych rekomendacji Najwyższej Izby Kontroli wyrażonej w Wystąpieniu pokontrolnym do kontroli P/23/030 - Zapewnienie sprawnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w latach 2013-2023. Pierwsza wersja Diagnozy stanu sądownictwa powszechnego sporządzona została w sposób partycypacyjny, w ramach zrealizowanych już szerokich konsultacji z sądami powszechnymi. Jednocześnie, aby spojrzeć na źródła problemów nie tylko z perspektywy sądów, ale także jego interesariuszy, planowane są dalsze konsultacje z przedstawicielami instytucji współpracujących, RPO, środowiskiem nauki i organizacjami pozarządowymi.

Diagnoza pozwoli wypracować systemowe podejście do przygotowania i wdrażania działań o charakterze naprawczym. Określone zostały źródła czynników utrudniających sprawność działania sądów oraz zaproponowane zostały konkretne działania oraz programy naprawcze.

5.4. Szczegółowe wytyczne dotyczące przymusowego odebrania dziecka podlegającego władzy rodzicielskiej lub pozostającego pod opieką

Wzór bezpiecznej procedury przymusowego odebrania dziecka to kompleksowy przewodnik dla kuratorów sądowych oraz współpracujących z nimi instytucji, mający na celu zapewnienie prawidłowego i bezpiecznego przebiegu czynności przymusowego odebrania dziecka.

Celem opracowanej procedury jest zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i ochrony przed niewłaściwym lub krzywdzącym środowiskiem, w którym dotychczas przebywało.

Przygotowane wytyczne z ramienia Ministerstwa Sprawiedliwości podpisały Wiceministra Zuzanna Rudzińska Bluszcz i Wiceministra Maria Ejchart. Dokument sygnowali również: Wiceministra Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej Aleksandra Gajewska, Wiceministra Edukacji Narodowej Paulina Piechna-Więckiewicz i Przewodniczący Krajowej Rady Kuratorów Dariusz Palmirski. Dokument podpisali także przedstawiciele MSWiA, Komendy Głównej Policji oraz Polskiego Towarzystwa Psychologicznego.

5.5. Tablice alimentacyjne (jeszcze nie ogłoszone)

W MS została powołana grupa robocza, która zajmuje się opracowaniem krajowych tablic alimentacyjnych. Wprowadzane rozwiązanie pozwoli odpowiedzieć na postulaty środowiska rodziców i sędziów rodzinnych, którzy od lat zgłaszali problemy związane z rozbieżnościami w zasądzanych przez sądy rodzinne alimentach. Podobne rozwiązania funkcjonują we Francji, Austrii, Czechach czy Niemczech.

5.6. Wytyczne do standardów ochrony małoletnich

Przygotowane przez Zespół ds. Ochrony Małoletnich przy MS wytyczne dla tworzenia standardów ochrony małoletnich w podmiotach do tego zobowiązanych, m.in. żłobkach,

przedszkolach, szkołach, jak i w sporcie, instytucjonalnej pieczy zastępczej czy podczas staży zawodowych.

5.7. Standardy dotyczące bezpieczeństwa oraz wyposażenia w sprzęt IT kuratorów sądowych

Ministerstwo Sprawiedliwości przeprowadziło diagnozę, na podstawie której przygotowało i przekazało do wdrożenia standard dotyczący wyposażenia kuratorów sądowych w narzędzia niezbędne do podniesienia ich poziomu bezpieczeństwa – zwłaszcza podczas wykonywania czynności służbowych poza siedzibą sądu. Wytyczne są aktualnie realizowane przez sądy. Kolejna diagnoza pozwoliła stwierdzić rozbieżności w wyposażeniu kuratorów w sprzęt i dostęp do oprogramowania oraz telefonów służbowych. Opracowano w tym zakresie standard, który obecnie jest na etapie wdrażania w sądach (które go nie spełniały).

5.8. Krajowa Strategia przeciwdziałania antysemityzmowi i wspierania życia żydowskiego na lata 2025–2030

Strategia powstała w odpowiedzi na szczególne zobowiązania Polski jako strażniczki pamięci o II wojnie światowej i opiekunki miejsc Holokaustu, mając na celu koordynację działań rządu w obszarze przeciwdziałania antysemityzmowi i wspierania społeczności żydowskiej. Została opracowana zgodnie z wytycznymi UE i zobowiązaniami międzynarodowymi, w konsultacji z organizacjami żydowskimi i opiera się na roboczej definicji antysemityzmu IHRA przyjętej przez Polskę.

Dokument identyfikuje sześć kluczowych obszarów działań: definicję antysemityzmu, walkę z przestępstwami antysemickimi, oczyszczenie mediów i internetu z treści antysemickich, edukację o antysemityzmie i Zagładzie, bezpieczeństwo społeczności żydowskiej oraz wzmacnianie pamięci o Holokauście. Kluczową rolę w implementacji strategii będzie pełnić Koordynator Rządu ds. Przeciwdziałania Antysemityzmowi, powołany przez Prezesa Rady Ministrów i osadzony w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, który będzie odpowiedzialny za koordynację działań i kontakty międzynarodowe. Strategia kładzie szczególny nacisk na włączenie społeczności żydowskiej w procesy decyzyjne na wszystkich etapach realizacji oraz na tworzenie struktur współpracy między rządem, samorządami, organizacjami pozarządowymi i społecznością akademicką. Dokument przewiduje regularne monitorowanie realizacji zadań oraz pełną ewaluację w 2030 roku, na podstawie której będą przygotowane dokumenty kontynuacyjne określające zadania na kolejną dekadę, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań związanych z cyfrową transformacją i walką z dezinformacją.

Aktualnie strategia znajduje się na etapie wpisu do wykazu prac rządowych.

6. Zmiany organizacyjne dotyczące MS

6.1. Nowy Regulamin Organizacyjny w MS

Zmiany były efektem dysfunkcjonalnej struktury zastanej po rządach Prawa i Sprawiedliwości. Nowy regulamin dał możliwość skoncentrowania działań związanych bezpośrednio z legislacją, a także uporządkowano w nim kompetencyjne podziały między departamentami.

6.2. Likwidacja Centrum Cyberbezpieczeństwa w Zamościu

Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 29 lipca 2024 r. w sprawie likwidacji instytucji gospodarki budżetowej pod nazwą Centrum Cyberbezpieczeństwa, wspomniana instytucja zakończyła swoją działalność.

Centrum Cyberbezpieczeństwa to instytucja powołana w październiku 2021 r. przez ówczesnego ministra sprawiedliwości i działająca pod jego nadzorem. Początkowo Centrum mieściło się w Zamościu.

Podczas przeprowadzonej w trybie doraźnym kontroli, negatywnie oceniono działalność Centrum Cyberbezpieczeństwa oraz pracę dyrektora. Jak wynika z wniosków pokontrolnych w niewłaściwy sposób wykorzystywane były otrzymywane dotacje oraz nie zapewniono jednostce odpowiednich warunków funkcjonowania.

Obecnie obowiązki związane m.in. z wykonywaniem zadań zapewniających prawidłowe funkcjonowanie systemu ochrony cyberbezpieczeństwa w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych są realizowane przez Biuro Cyberbezpieczeństwa Ministerstwa Sprawiedliwości. Jest to jednostka znajdująca się w strukturze Ministerstwa, posiadająca odpowiednie specjalistyczne zaplecze techniczne oraz zespół wykwalifikowanych pracowników. Przejęte od Centrum Cyberbezpieczeństwa zadania są związane z ochroną cyberprzestrzeni Ministerstwa i resortu sprawiedliwości. Ponadto Biuro Cyberbezpieczeństwa przejęło także świadczenie usług podnoszących bezpieczeństwo cybernetyczne, poziom informatyzacji oraz zwiększenie świadomości w sferze cyberbezpieczeństwa.

6.3. Działalność Komitetu Audytu

W okresie minionego 1,5 roku Komitet Audytu zrealizował następujące działania:

- Podjęto działania mające na celu wzmocnienie narzędzia jakim jest „audyt wewnętrzny” w jednostkach powszechnych wymiar sprawiedliwości (poza prokuraturą)
- Opracowano wytyczne dla kierowników jednostek w zakresie umów zawieranych z usługodawcami zewnętrznymi na prowadzenie audytu wewnętrznego w tych jednostkach (zdiagnozowaliśmy nieprawidłowości przy zawieraniu umów)
- Przeprowadzono wykłady/szkolenia dla dyrektorów jednostek penitencjarnych i CZSW
- Obecnie trwa analiza zarządzania sumami depozytowymi przechowywanymi na sądowym rachunku sum depozytowych (w ostatnich latach ujawniono kilka procederów przestępczych)

7. Inicjatywy na arenie międzynarodowej

- Przeprowadzenie procedury wyboru polskiego kandydata na członka Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)

Została nim dr Ewa Dawidziuk.

- Przeprowadzenie procedury naboru na sędziów delegowanych do wykonywania czynności w Kancelarii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz w Departamencie Wykonywania Wyroków ETPC

Na podstawie Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2024 roku w sprawie powołania Zespołu do spraw wyłaniania kandydatów do delegowania do wykonywania czynności w organach Rady Europy i w Europejskim Trybunale Praw Człowieka (Dz. Urz. MS poz. 116) - co stanowi powrót do dobrych praktyk w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi, których PL jest członkiem.

- Przygotowanie wraz z MSZ (MSZ wiodący) projektu ustawy o wykonywaniu wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

W dniu 23 grudnia 2024 r. projekt ustawy uzyskał wpis Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów – działanie włączone do polskiego Action Plan przyjętego przez Rząd i przedstawionego na forum unijnym.

8. Akcje społeczne

8.1. Wakacyjny program edukacyjny dla studentów prawa

Wakacyjny program edukacyjny Ministerstwa Sprawiedliwości dla studentów prawa po raz pierwszy został zrealizowany w 2024 r. Został bardzo dobrze przyjęty przez jego uczestników, w związku czym Minister Sprawiedliwości podjął decyzję o ponownej realizacji projektu w roku 2025.

Wakacyjny program edukacyjny trwa miesiąc. W trakcie programu studenci poznają pracę i zakres działania wybranych obszarów Ministerstwa Sprawiedliwości. Uczestniczą, między innymi, w:

- warsztatach i wykładach z kierownictwem ministerstwa i dyrektorami komórek organizacyjnych,
- spotkaniach z ekspertami w dziedzinie nauk prawnych i pokrewnych,
- wizytach studyjnych w organizacjach, które współpracują z ministerstwem,
- spotkaniach organizowanych w ministerstwie związanych z tematyką programu.

Każdy uczestnik programu ma przypisanego merytorycznego opiekuna, który sprawuje nadzór nad prawidłowym przebiegiem programu i przygotowuje dla osoby podopiecznej program zdobywania wiedzy merytorycznej i praktycznej we wskazanym biurze lub departamencie.

Osoby, które uczestniczą w co najmniej 75% zaplanowanych zajęć, otrzymują zaświadczenie o ukończeniu programu. O tym, czy program można uznać za zaliczenie praktyk studenckich, decyduje uczelnia.

Po zakończeniu programu uczestnicy mają pierwszeństwo w rekrutacji na płatne praktyki w Ministerstwie Sprawiedliwości.

8.2. Noc Otwartych Sądów

23 maja 2025 r., w Dzień Wymiaru Sprawiedliwości, po raz pierwszy w historii odbyła się Noc Otwartych Sądów - sądy powszechne otworzyły swoje drzwi, zapraszając lokalne społeczności do poznania pracy wymiaru sprawiedliwości od kuchni.

W Noc Otwartych Sądów zaangażowało się 70 sądów z całej Polski, a uczestnicy mieli niepowtarzalną okazję zwiedzić często zabytkowe i reprezentacyjne budynki sądowe, zobaczyć symulacje rozpraw sądowych oraz wziąć udział w warsztatach edukacyjnych i pokazach przygotowanych specjalnie na tę okazję.

Różnorodny program wydarzeń, tworzony we współpracy z lokalnymi partnerami – izbami zawodów prawniczych, Służbą Więzienną, Policją, bibliotekami, uczelniami oraz organizacjami pozarządowymi – pozwolił uczestnikom lepiej zrozumieć, jak sądy chronią nasze prawa i wolności.

W zorganizowanych w ramach Nocy Otwartych Sądów wydarzeniach wzięło udział ponad 10 tysięcy osób.

8.3. Udział w Targach Pracy w KPRM

11 maja 2025 roku, Ministerstwo Sprawiedliwości uczestniczyło w Targach Pracy zorganizowanych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Targi Pracy w KPRM zgromadziły przedstawicieli kluczowych instytucji państwowych. Obecni byli reprezentanci Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, licznych ministerstw, Sił Zbrojnych RP, innych służb mundurowych, urzędów centralnych oraz największych spółek Skarbu Państwa.

Dzięki tak szerokiej reprezentacji, uczestnicy mieli doskonałą okazję, aby z pierwszej ręki dowiedzieć się, jak wygląda codzienna praca na rzecz państwa i jego obywateli, zapoznać się z aktualnymi ofertami pracy, praktyk i staży oraz porozmawiać bezpośrednio z pracownikami różnych sektorów administracji. Wydarzenie zgromadziło ponad 1500 osób zainteresowanych zatrudnieniem w administracji i instytucjach publicznych.

Stoisko Ministerstwa Sprawiedliwości (i podległej resortowi Służby Więziennej) również cieszyło się zainteresowaniem odwiedzających. Pracownicy Ministerstwa odpowiadali na pytania dotyczące specyfiki pracy w resorcie, realizowanych projektów oraz wyzwań związanych z zapewnieniem sprawnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Przedstawiono szczegółowe informacje na temat ścieżek rozwoju zawodowego, a także procedur rekrutacyjnych na stanowiska urzędnicze oraz możliwości odbycia praktyk i staży.

Udział Ministerstwa Sprawiedliwości w Targach Pracy był skierowany do wszystkich osób rozważających karierę w administracji publicznej – studentów, absolwentów poszukujących pierwszych doświadczeń zawodowych, a także osób zainteresowanych służbą cywilną związaną z obszarem prawa.

8.4. Cykl debat „Sprawny wymiar sprawiedliwości – silna gospodarka”

Cykl „Sprawny wymiar sprawiedliwości – silna gospodarka” to seria debat Ministra Sprawiedliwości i zaproszonych ekspertów, poświęconych kierunkom zmian w wymiarze sprawiedliwości, ważnych z perspektywy przedsiębiorców.

Opinie i postulaty zbierane podczas spotkań posłużą jako fundament programu modernizacji wymiaru sprawiedliwości – tak, by stał się on bardziej sprawny, przewidywalny i przyjazny zarówno dla obywateli, jak i dla gospodarki.

W ramach cyklu odbyło się już osiem debat. Miastami – gospodarzami spotkań były do tej pory takie miasta jak Wrocław, Katowice, Gdańsk, Białystok, Poznań, Łódź, Szczecin i Opole.

Spotkania mają na celu identyfikację realnych problemów oraz zbieranie propozycji zmian, które usprawnią funkcjonowanie sądownictwa i ułatwią prowadzenie działalności gospodarczej.

Wśród tematów poruszanych w czasie kolejnych debat znalazły się m.in.

- przyspieszenie postępowań gospodarczych dzięki lepszemu zarządzaniu sprawami,
- wdrożenie obowiązkowej mediacji w sporach budowlanych,
- wzmocnienie roli sądownictwa arbitrażowego,
- poprawa jakości opinii biegłych sądowych i zwiększenie stawek dla pełnomocników procesowych,
- postępująca informatyzacja sądów i digitalizacja procedur.

8.5. Wzmocnienie dla ławników sądowych (w tym wydanie książki oraz konferencja) – program „Otwarty Sąd”

Minister Sprawiedliwości powołał Zarządzeniem z dnia 17 października 2024r. (Dz. Urz. Min. Spraw. z 2024r. poz. 253) Pełnomocnika do spraw otwartego wymiaru sprawiedliwości. Funkcję tę sprawował do dnia 31 marca 2025r. Pan Jarosław Gwizdak, który zainicjował szereg ważnych przedsięwzięć na rzecz wzmocnienia statusu ławnika.

Jednym z postulatów środowiska ławniczego, związanym z popularyzowaniem marginalizowanej dotąd funkcji ławnika, było przygotowanie nowej, aktualnej bazy materiałów dla ławników. Poradnik „Jestem ławnikiem, Jestem ławniczką” napisali sędziowie orzekający w sprawach w składach ławniczych. Dołączyli do nich ławnicy, którzy podzielili się własnymi doświadczeniami z orzekania.

Pełnomocnik zorganizował konferencję dotyczącą statusu ławników, ich przyszłości, zagrożeń i potencjalnych szans. Konferencja odbyła się w Warszawie 6 marca 2025 r., gromadząc na miejscu ponad 100 uczestników, a transmisję w Internecie oraz jej zapis obejrzało dalsze kilkaset osób.

Zarządzeniem z 13 marca 2025 r. Minister Sprawiedliwości powołał Radę ds. Ławników, której przewodniczącym został prof. Piotr Władysław Juchacz – ceniony specjalista od problematyki sędziów społecznych w Europie.

Zadaniem rady będzie przede wszystkim opiniowanie przepisów dotyczących ławników, oraz przedkładanie takich projektów. W skład rady wchodzi zarówno przedstawiciele środowiska

ławniczego (4 z 9 członków) jak i naukowego (2) pozarządowego (2) oraz sędziowskiego (1 osoba).

8.6. Działania związane z powodzią

➤ **Odwołanie rozpraw i posiedzeń sądowych**

W miastach dotkniętych skutkami powodzi Ministerstwo Sprawiedliwości zdecydowało o czasowym odwołaniu wszystkich rozpraw i posiedzeń w sądach, aby zapewnić bezpieczeństwo obywatelom oraz umożliwić im skupienie się na zabezpieczeniu swojego mienia i zdrowia.

➤ **Zapewnienie nieodpłatnej pomocy prawnej**

Ministerstwo zapewniło osobom dotkniętym skutkami klęski żywiołowej możliwość skorzystania z darmowej pomocy prawnej. Było to szczególnie istotne dla osób, które musiały dochodzić swoich praw w związku ze stratami poniesionymi w wyniku powodzi.

➤ **Działania Służby Więziennej**

- Ewakuacja zagrożonych jednostek – jeśli zakłady karne lub areszty śledcze znalazły się na terenach zalanych, przeprowadzono ewakuację osadzonych do innych placówek.
- Wzmocnienie ochrony – w celu zapobieżenia chaosowi i zapewnienia bezpieczeństwa wdrożono dodatkowe procedury ochronne, w tym zwiększenie liczby funkcjonariuszy w najbardziej zagrożonych miejscach.
- Pomoc dla poszkodowanych – niektóre jednostki penitencjarne angażowały osadzonych w prace porządkowe, pomagając w usuwaniu skutków powodzi w lokalnych społecznościach.
- Zapewnienie dostępu do podstawowych świadczeń – priorytetem było utrzymanie dostaw żywności, wody i leków oraz zapewnienie osadzonym dostępu do opieki medycznej.

8.7. Działalność edukacyjna podczas Pol'and'Rock Festival 2024

Podczas 30 edycji Festiwalu w ramach Akademii Sztuk Przepięknych Ministerstwo Sprawiedliwości, wspólnie z samorządem komorniczym, organizowało zajęcia edukacyjne z zakresu edukacji konstytucyjnej oraz działalności komorników sądowych. Niezależne stanowisko na festiwalu miała również kuratorska służba sądowa. W bieżącym roku planowane jest wspólne stanowisko, które zajmować się będzie edukacją konstytucyjną oraz profilaktyką przestępstw. Podczas wydarzeń uczestnicy będą mogli poznać prace komorników i kuratorów sądowych oraz, dzięki obecności przedstawicieli tych zawodów, dowiedzieć się w jaki sposób radzić sobie w trudnych życiowych sytuacjach.

8.8. Konkurs „Obiektyw Obywatelski”

„Obiektyw Obywatelski” to zorganizowany we współpracy z Ministerstwem Edukacji konkurs dla uczniów szkół ponadpodstawowych, mający na celu zwiększenie wiedzy na temat Konstytucji i zawartych w niej wartości oraz wzmocnienie świadomości ich znaczenia w życiu codziennym.

Zadaniem uczestników było nakręcenie w 3-5 osobowych zespołach maksymalnie minutowego filmu, w którym młodzi ludzie opowiedzą, czym są dla nich wartości konstytucyjne.

Do konkursu zakwalifikowano 263 prace. W jego pierwszym etapie uczniowie i nauczyciele głosowali poprzez Zintegrowaną Platformę Edukacyjną. Drugi etap odbywał się na platformie YouTube, co umożliwiło oddanie głosu każdej zainteresowanej osobie. W sumie w obu etapach oddano na prace konkursowe 18 tys. głosów. 25 drużyn, których filmy uzyskały najwięcej głosów, zostało wyróżnione podczas uroczystej gali w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Spośród tego grona wyróżniono laureatów trzech głównych miejsc, dla których nagrodą były: wyposażenie pracowni multimedialnej, laptopy oraz czytniki e-book. Laureaci otrzymali także nagrodę specjalną ufundowaną przez Telewizję Polską, patrona medialnego wydarzenia – całodniowe szkolenie medialne w siedzibie telewizji.

9. Informatyzacja wymiaru sprawiedliwości

Działania w zakresie transformacji cyfrowej wymiaru sprawiedliwości obejmują:

- transformację cyfrową sądownictwa powszechnego,
- rozwój rejestrów sądowych,
- nowoczesne zarządzanie informatyzacją w sądownictwie.

Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało opartą na programach strukturę projektową transformacji cyfrowej wymiaru sprawiedliwości, opartą na dwóch flagowych programach: Cyfrowy Sąd i Cyfrowe Rejestry. Programy zostały zatwierdzone przez Kierownictwo Ministerstwa i są obecnie w procesie wykonania.

9.1. Nowoczesne zarządzanie informatyzacją w sądownictwie

Proces centralizacji kadr informatycznych w sądownictwie powszechnym, formalnie rozpoczęty w styczniu 2024 roku, objął około 1100 pracowników i miał na celu ujednolicenie oraz zwiększenie efektywności zarządzania zasobami informatycznymi. Kluczowym elementem tego przedsięwzięcia było wdrożenie Platformy Zarządzania Usługami IT, składającej się z ośmiu zintegrowanych komponentów, które wspierają obsługę systemów, monitorowanie działań oraz zarządzanie personelem IT. W ramach projektu wykorzystywane są również narzędzia takie jak Jira i Power BI, które umożliwiają zadaniowanie oraz analizę danych. Kolejne źródła danych są konfigurowane co pozwala pozyskiwać bieżącą informację o zadaniach realizowanych w polskim sądownictwie.

Wprowadzono procesy standaryzacji i dokumentowania działań, organizując cykliczne spotkania w celu uzgadniania wspólnych procedur. W celu optymalnego wykorzystania zasobów, część zadań niewymagających specjalistycznej wiedzy informatycznej została przekazana do oddziałów nieinformatycznych. Takie podejście pozwala skoncentrować działania kadr IT na kluczowych aspektach związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury informatycznej w sądownictwie.

9.2. Cyberbezpieczeństwo

Ministerstwo Sprawiedliwości aktywnie prowadziło współpracę m.in. z sądami apelacyjnymi w obszarze cyberbezpieczeństwa. Działalność w tym zakresie opiera się na realizacji zadań zdefiniowanych przez zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 listopada 2019 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw cyberbezpieczeństwa w sądach apelacyjnych (Dz.Urz.MS z 2020 r. poz. 4). Biuro Cyberbezpieczeństwa Ministerstwa Sprawiedliwości koordynowało m.in. ustanawianie i wdrażanie standardów zabezpieczeń z zakresu cyberbezpieczeństwa w sądach powszechnych.

Z inicjatywy Biura Cyberbezpieczeństwa w III kwartale 2024 roku rozpoczęto działania w zakresie utworzenia dla sądów powszechnych usługi SOC (Security Operations Center). Zgodnie z zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie powierzenia dyrektorom sądów apelacyjnych wykonywania zadań związanych z informatyzacją sądownictwa w obszarze projektowania, wdrażania, utrzymywania oraz zapewnienia bezpieczeństwa sądowych systemów teleinformatycznych z dnia 30 października 2024 r. (Dz.Urz.MS z 2024 r. poz. 260) wykonywanie czynności w zakresie: wykonywania usługi Centrum Operacji Bezpieczeństwa (SOC – Security Operations Center) dla wszystkich sądów powszechnych w trybie całodobowej obsługi (24/7) powierzono Dyrektorowi Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

Ponadto podejmowano także działania ukierunkowane na wzmacnianie współpracy z jednostkami posiadającymi specjalistyczną wiedzę w zakresie cyberbezpieczeństwa. W tym kontekście uzgodniono treść porozumienia w sprawie współpracy pomiędzy Ministerstwem Sprawiedliwości oraz Dowództwem Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni w zakresie cyberbezpieczeństwa, które ostatecznie zostało zawarte w dniu 2 lipca 2025 roku.

9.3. List intencyjny podpisany z Ministrem Cyfryzacji Krzysztofem Gawkowskim - cyfrowa transformacja wymiaru sprawiedliwości

28 kwietnia 2024 r. wicepremier i minister cyfryzacji Krzysztof Gawkowski oraz minister sprawiedliwości Adam Bodnar podpisali porozumienie pomiędzy dwoma resortami, w ramach którego realizowana będzie cyfrowa transformacja wymiaru sprawiedliwości.

Porozumienie jest kolejnym krokiem do realizacji programów Cyfrowy Sąd i Cyfrowe Rejestry, prowadzonych przez resort sprawiedliwości.

Ministerstwo Cyfryzacji będzie wspierać Ministerstwo Sprawiedliwości w działaniach związanych z transformacją cyfrową wymiaru sprawiedliwości poprzez wymianę doświadczeń, najlepszych praktyk oraz wiedzy w obszarze rozwoju kompetencji cyfrowych, stosowania narzędzi sztucznej inteligencji w administracji publicznej, transformacji cyfrowej i cyberbezpieczeństwa.

Zapisane obszary współpracy:

1. Kontynuowanie prac nad pilotażowym przekształceniem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sąd w pełni cyfrowy.
2. Dostosowanie i wdrażanie Dużych Modeli Językowych w wymiarze sprawiedliwości.

3. Upracowanie modelu uruchomienia centrów rozwoju kompetencji cyfrowych wymiaru sprawiedliwości. Stworzą one płaszczyznę współpracy między instytucjami wymiaru sprawiedliwości i jednostkami badawczo - rozwojowymi, zajmującymi się badaniami nad prawem i technologią.
4. Pogłębienie i koordynacja wdrażania rozwiązań z zakresu cyberbezpieczeństwa.
5. Rozwój Centralnych Systemów Sądownictwa.
6. Techniczno-projektowe wsparcie Ministerstwa Cyfryzacji na wszystkich etapach prac.

9.4. Program „Cyfrowy Sąd”

Program Cyfrowy sąd zakłada pełne przeniesienie pracy w sądownictwie powszechnym z formuły analogowej do cyfrowej, w latach 2025 – 2029. Pierwszym, kluczowym dla realizacji programu krokiem było – zakończone już – przygotowanie architektury systemu Cyfrowego sądu, wraz z opracowaniem funkcjonalności jego poszczególnych modułów oraz struktury interfejsów. Następnie dokonano weryfikacji i uspoźnienia projektów już realizowanych, tak aby wszystkie w pełni wpisywały się w architekturę systemu (w szczególności projekt Otwarcie Portalu Informacyjnego).

Zespół roboczy przygotowuje obecnie pierwsze moduły pozwalające na pracę na dokumentach cyfrowych. Wypracowana została już pierwsza testowa wersja modułu pozwalającego na przeglądanie akt cyfrowych (projekt EPU 3:0, Cyfrowy SOKiK, DAS). Równolegle trwają prace nad budową infrastruktury serwerowej w wybranych sądach apelacyjnych. Trwa przygotowanie narzędzi pozwalających na w pełni cyfrową komunikację użytkowników zewnętrznych z sądami (projekt Otwarcie PI). W oparciu o funkcjonalności Portalu Informacyjnego tworzony jest interfejs dla pełnomocników zawodowych oraz rozwiązania pozwalające na automatyzację przetwarzania dokumentów składanych w formie cyfrowej (projekt Cyfrowy SOKiK, EPU 3:0, DAS).

Rozpoczęto prace nad zintegrowaniem budowanych narzędzi z obecnie funkcjonującymi w sądach lokalnymi systemami repertoryjno-biuroowymi. Celem jest tu zapewnienie możliwości stabilnego i rozłożonego w czasie wdrożenia docelowego systemu sądowego. Jesienią 2025 r. rozpoczną się testy cyfrowych akt w sądach zajmujących się sprawami frankowymi, a na przełomie roku 2025 i 2026 planowane jest wdrożenie wersji produkcyjnej systemu w ramach Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

9.5. Program „Cyfrowe Rejestry”

Program Cyfrowe Rejestry zakłada unowocześnienie bądź stworzenie od nowa rejestrów administrowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Obejmuje to KRS, KRZ, KRK, RSPTS (unowocześnienie) oraz KZ i EKW (napisanie na nowo).

➤ Krajowy Rejestr Sądowy

1. W latach 2024-2025 wdrożono dwie duże modyfikacje systemu KRS, co wynikało z konieczności dostosowania do zmian legislacyjnych.
2. Wdrożono dwa pierwsze etapy dostosowania KRS do systemu BRIS (*Business Register Interconnection System*).
3. Dostosowano Repozytorium Dokumentów Finansowych (RDF – istotny komponent KRS) do obsługi nowych formatów dokumentów finansowych udostępnionych przez Ministerstwo Finansów.

4. Usprawnienia dla korzystania z KRS przez sądy
5. Rozszerzono zakres wprowadzanych znaków o znaki diakrytyczne pełnego alfabetu łacińskiego, dzięki czemu możliwe jest wprowadzanie obcojęzycznych nazwisk i imion obywateli zgodnie z ich transkrypcją w aktach USC. Tym samym zrealizowano postulat mniejszości narodowych mieszkających w Polsce. Taką samą zmianę wprowadzono w systemie Elektronicznych Ksiąg Wieczystych (EKW).

➤ Elektronicznych Ksiąg Wieczystych (EKW)

W odniesieniu do EKW prowadzono intensywne prace związane z rozwojem systemu.

1. Opracowano koncepcję oraz przystąpiono do prac analitycznych związanych z budową nowoczesnego systemu EKW 2.0, który będzie w pełni dostosowany do założeń cyfryzacji przyjętych w Ministerstwie Sprawiedliwości.
2. W 2024 r. zakończono we współpracy z Głównym Geodetą Kraju trwający od dłuższego czasu proces uruchomienia we wszystkich 344 Wydziałach Ksiąg Wieczystych wysyłki elektronicznych zawiadomień do ewidencji gruntów i budynków z wykorzystaniem infrastruktury Zintegrowanego Systemu Informacji o Nieruchomościach (ZSIN).
3. Rozszerzono zakres wprowadzanych znaków o znaki diakrytyczne pełnego alfabetu łacińskiego, dzięki czemu możliwe jest wprowadzanie obcojęzycznych nazwisk i imion obywateli zgodnie z ich transkrypcją w aktach USC.
4. Wprowadzonych zostało szereg modyfikacji uwzględniających potrzeby zgłaszane przez użytkowników oraz wynikające z analiz własnych
5. Wprowadzono usprawnienia dla branżowych użytkowników EKW (notariuszy, komorników, naczelników US)

➤ Krajowy Rejestr Zadłużonych (KRZ)

W 2024 r. w KRZ wdrożono kilkadziesiąt kompleksowych modyfikacji mających na celu optymalizację, stabilizację i rozszerzenie funkcjonalności systemu. Użytkownicy systemu otrzymali nowe narzędzia wspierające ich prace w systemie

Po podpisaniu nowej umowy na rozwój i utrzymanie KRZ zrealizowane zostaną nowe usprawnienia, takie jak: zmiana konfiguracji powiadomień, modernizacja podpisywania formularzy przez orzeczników, utworzenie roli w systemie przeznaczonej dla prezesów sądów, wizytatorów i inspektorów ds. biurowości.

➤ Krajowy Rejestr Karny

Od 2024 r. realizowane są dwa projekty :

1. „Wdrożenie w ST Krajowego Rejestru Karnego 2.0 eUsługi KRK 2.0 i obsługi zapytań systemu ECRIS (eKRK 2.0)”, którego celem jest wdrożenie eUsługi KRK 2.0, ułatwiającej składanie elektronicznych wniosków i zapytań o zaświadczenie z KRK oraz doręczanie zaświadczeń na konto użytkowników systemu, częściowo automatyzującej procesy po stronie Krajowego Rejestru Karnego. Nowa eUsługa będzie bardziej przyjazna dla użytkowników systemu, zgodna z normami WCAG 2.1, ułatwi korzystanie z zaświadczeń doręczanych użytkownikom w formie dokumentów pdf, weryfikowanych kodem QR. Umożliwione zostanie logowanie się użytkowników na konta w eUsłudze KRK 2.0 za pośrednictwem aplikacji mObywatel.
2. „Wdrożenie w ST KRK 2.0 usług przekazywania danych do systemu ECRIS-TCN oraz automatyzacja procesów gromadzenia i udzielania informacji z Rejestru”, którego celem jest między innymi integracja Krajowego Rejestru Karnego z systemem ECRIS-TCN, policyjną bazą danych odcisków palców oraz, w kolejnych etapach projektu,

wdrożenie rozwiązań optymalizujących procesy gromadzenia danych w KRK, w tym integrację z rejestrem PESEL.

Ponadto w ramach ciągłych działań rozwojowych (wynikających np. z konieczności dostosowywania KRK do zmian legislacyjnych czy zauważonych potrzeb użytkowników) wdrożono m.in. w kwietniu 2025 r. w Krajowym Rejestrze Karnym rozwiązanie klasy Robotic Process Automation (RPA), automatyzujące niektóre czynności związane z procesem udzielania odpowiedzi na elektroniczne wnioski o zaświadczenia z KRK przekazywane za pomocą systemu eKRK. Rozwiązanie ma na celu usprawnienie i przyspieszenie udzielania zaświadczeń z KRK w ramach ww systemu.

➤ Rejestr Sprawców Przepływów na tle Seksualnym

W 2024 i 2025 r. realizowane były w RSPTS modyfikacje wynikające z konieczności dostosowania systemu do zmian legislacyjnych. Zmiany w Rejestrze objęte są także zakresem projektu „Wdrożenie w ST KRK 2.0 usług przekazywania danych do systemu ECRIS-TCN oraz automatyzacja procesów gromadzenia i udzielania informacji z Rejestru”.

9.6. Digitalny Asystent Sędziego – program pilotażowy służący rozwiązywaniu problemu kredytów frankowych

Projekt DAS – Digitalny Asystent Sędziego – celem jest radykalne przyspieszenie postępowań w sprawach frankowych.

DAS składa się z 4 modułów:

- Moduł digitalizacji pism i automatyzacji czynności sądowych;
- Moduł bazy wiedzy – obejmującej teżowane orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE, co pozwoli na proste przeszukiwanie orzeczeń, zapewniając sądom łatwy dostęp do europejskiego standardu orzeczniczego, baza jest przygotowywana przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości we współpracy z sędziami.
- Moduł Kalkulatora, który zapewni możliwość automatycznego rozliczenia świadczeń w ramach umowy;
- Moduł generatora pism umożliwi automatyczne generowanie pism w postępowaniu.

Projekt DAS jest realizowany pilotażowo w 6 sądach; 3 sądach okręgowych: w Poznaniu, Warszawa - Praga w Warszawie oraz w Olsztynie i 3 sądach apelacyjnych: w Poznaniu, w Warszawie i w Białymstoku.

W ramach projektu DAS przeprowadzono już m.in.:

- cykl warsztatów informacyjno – merytorycznych w sądach objętych pilotażem,
- zapewniono infrastrukturę sprzętową dedykowaną do projektu,
- mapowanie procesów w sprawach frankowych,
- zbudowano prototyp narzędzia automatyzującego proces rejestracji pozwów,
- opracowano wymagania i projekt architektury środowiska aplikacyjnego,
- zbudowano środowisko testowe i deweloperskie,
- przeprowadzono również testy digitalizacyjne na próbie 3 tys. akt. ,
- zebrano również i skategoryzowano orzecznictwo TSUE w sprawach frankowych przez zespół ekspertów IWS;
- opracowano model jego prezentacji (dedykowana wyszukiwarka),
- wybrano parametry wyjściowe dla kalkulatora (opcje i dane);

- warsztaty dot. kalkulatora w grupie roboczej sędziów,
- program szkoleń warsztatowych z narzędzi informatycznych;
- infrastrukturę dla cyfrowych akt.

Zakończenie projektu DAS planowane jest na I poł. 2026 r., niemniej poszczególne moduły i ich dodatkowe funkcje wprowadzane będą etapowo.

9.7. Wdrożenie dostępu do Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności dla kuratorów sądowych.

Trwają zaawansowane prace techniczne (rozpoczynają się testy przyjętych rozwiązań informatycznych), które umożliwią kuratorom sądowym pozyskiwanie wybranych danych z CBDOPW SW. Dzięki temu obraz podopiecznego przedstawiany przez kuratora sądowego będzie pełniejszy, natomiast pozyskane w ten sposób dane pozwolą skuteczniej i w zindywidualizowany sposób oddziaływać na osoby pozostające pod nadzorem i dozorem kuratorów.

9.8. Działania na poziomie unijnym

W ramach Przewodnictwa Polski w Radzie UE Ministerstwo Sprawiedliwości było odpowiedzialne za prace grupy roboczej e-Justice. W ramach prac Grupy udało się osiągnąć znaczące sukcesy:

1. Intensywna współpraca z Państwami Członkowskimi pozwoliła zgromadzić informacje nt. wykorzystania nowoczesnych technologii w krajach UE, które stanowi podstawę do stworzenia graficznej mapy ich zastosowania. Wyniki te będą wspierać dalsze działania Komisji Europejskiej, w tym wdrażanie narzędzi takich jak AI toolbox.
2. Udało się pozyskać dane również w zakresie gromadzenia informacji o wykorzystywanych rozwiązaniach do sądowych wideokonferencji.
3. W ramach prac realizowano bezprecedensową inicjatywę wspólnych posiedzeń z pokrewnymi grupami (FREMP, COPEN).
4. PREZ PL zorganizowała eksperckie spotkanie na Stadionie Narodowym, poświęcone wyzwaniom związanym z AI i e-komunikacją, które zgromadziło prawie 200 uczestników z UE. Konferencja odniosła bardzo duży sukces, a jej wyniki już znalazły odzwierciedlenie w pracach GR e-Justice.

10. Prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej

Od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 roku Ministerstwo Sprawiedliwości przewodniczyło pracom Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (WSiSW) w części „sprawiedliwość” oraz pracom gremiów roboczych Rady w tym obszarze.

10.1. Priorytety polskiej Prezydencji w obszarze „sprawiedliwość”

Ogólne hasło przewodnie polskiej prezydencji – "Bezpieczeństwo, Europa" było realizowane również w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa prawnego. W tym celu określono następujące priorytety:

- Prawa, wsparcie i ochrona ofiar przestępstw
- Zwalczanie korupcji
- Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego

- Zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych
- Cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości
- Odpowiedzialność za zbrodnie w Ukrainie
- Zapobieganie przemytowi migrantów
- Harmonizacja prawa upadłościowego
- Ochrona dorosłych

10.2. Osiągnięcia

1. Sfinalizowanie prac nad projektem unijnej dyrektywy o niewypłacalności, która ułatwi i przyspieszy procesy upadłościowe i restrukturyzacyjne w całej UE, zwiększając ochronę wierzycieli i efektywność odzyskiwania należności.
2. Znaczący postęp w pracach nad nowym prawem o prawach ofiar oraz zwalczaniu korupcji, które przyspieszą przyjęcie przepisów realnie poprawiających bezpieczeństwo obywateli i skuteczność walki z przestępczością.
3. Udział w przygotowaniu instrumentów prawnych umożliwiających powołanie Specjalnego Trybunału ds. Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie w ramach Rady Europy.
4. Przyjęcie częściowego podejścia ogólnego do rozporządzenia o ochronie dorosłych w celu zapewnienia lepszej ochrony osób niezdolnych do samodzielnej obrony swoich interesów w różnych krajach UE.
5. Przyjęcie Konkluzji Rady ws. stosowania Karty Praw Podstawowych.
6. Przyjęcie na forum Rady ds. Ogólnych projektu konkluzji dotyczących wzmocnienia odporności demokratycznej UE.

10.3. Ważne wydarzenia

Prezydencja w Radzie Unii Europejskiej to także ogromne wyzwanie organizacyjne. Od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 r. Ministerstwo Sprawiedliwości zrealizowało ok. 80 wydarzeń, spotkań i posiedzeń różnego rodzaju gremiów roboczych - zarówno wysokiego szczebla, jak i na poziomie eksperckim i urzędniczym, m.in.:

- Nieformalne spotkanie Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w Warszawie
- Spotkanie wysokiego szczebla UE-USA w obszarze Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w Warszawie
- Dwie formalne Rady UE ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych – w Brukseli i w Luksemburgu
- Konferencja „Rola społeczeństwa obywatelskiego w ochronie praworządności” w Warszawie
- Seminarium „Od Norymbergi do Hagi. W obronie sprawiedliwości dla Ukrainy” w Brukseli
- Seminarium „ELI-Mount Scopus European Standards of Judicial Independence in a Stress Test: The Polish Crisis of Judicial Appointment” w Brukseli, zorganizowane we współpracy z Instytutem Prawa Europejskiego (ELI)
- Spotkanie nieformalne Komitetu Koordynacyjnego w dziedzinie Współpracy Policji i Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (CATS)
- 64. Plenarne Spotkanie Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach karnych (EJN)
- 101. Plenarne Spotkanie Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych (EJN)
- Spotkanie Rady Programowej systemu ECRIS-TCN (Europejski system przekazywania informacji z rejestrów karnych dotyczących obywateli państw trzecich)